

TÜRKİYE İŞ KURUMU

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

MUŞ İLİ

2023 YILI SONUÇ RAPORU

2023 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
MUŞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
MUŞ İLİ 2023 YILI SONUÇ RAPORU

Hazırlayan:
Gülsen SAĞLIK
Levent BERK

Bu Rapor, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde hayatını kaybeden çalışma arkadaşlarımıza adanmıştır.

Abdurrahman DURMUŞ-Adıyaman

M. Fatih BAYIN-Adıyaman

Pınar TÜMSAVAŞ-Adıyaman

Zeynep ERDEM-Adıyaman

Hüsnü ÇELİK- Hatay

Kübra SARIHAN-Hatay

Süleyman HATUNOĞLU-Hatay

Ali YÜCE- Kahramanmaraş

Mehmet CEREN-Kahramanmaraş

Şerif KOYUNCU-Kahramanmaraş

Zeliha BOZOK-Kahramanmaraş

SUNUŞ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. Ülkemizde istihdamın artırılabilmesine yönelik etkili istihdam politikaları oluşturabilmek ve sureci daha etkin yürütebilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerinin derinlemesine ve titizlikle incelendiği işgücü piyasası analiz çalışması ortaya koyma gerekliliği doğmuştur. İşsizlik; yalnızca ülkemiz için değil, dünyamız için de önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bunu aşmak için eğitimin yanı sıra işgücü talebiyle iş talebini buluşturmak büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla piyasadaki muhtemel değişimlere ivedilikle cevap verebilecek kabiliyete sahip vasıflı işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda ekonomik kalkınmanın yanı sıra yerel ve bölgesel işgücü analizinin izlenmesi ve çıkan sonuçlara göre gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır. Bu durum aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler gibi alt sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik politikalar üretmek, tüm ülkeler için zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmaları daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla öncelikle işgücü piyasasının taleplerini detaylı bir şekilde incelemek gerekmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde uygun istihdam politikaları oluşturmak, işgücü piyasasından elde edilen verilerle mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2010 yılından günümüze yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerimizin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu

şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır. Yerel düzeyde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İŞKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber görevi üstlenmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalar nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarına, kıymetli vakitlerini ayırarak işyeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Muş İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Avni ÇAKIR

MUŞ VALİSİ

ÖN SÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. Ülke ekonomisinin insan kaynağını somut olarak yansıtan o ülkedeki işgücü miktarı ve niteliğidir. Nüfustaki gelişmelere bağlı olan toplam işgücü arzı ve ekonomik şartların bir sonucu olan işgücü talebi işgücü piyasasının dinamiklerini oluşturmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma ve refah bakımından etkin bir işgücü piyasası vazgeçilmez ön şarttır. Bu bakımdan işgücü piyasasının yapısal özelliklerinin bilinmesi işgücü piyasasına yönelik politikaların belirlenmesinde ve işgücü piyasası sorunlarının çözümünde yol gösterici olacaktır.

İşgücü piyasası talep araştırmasından elde edilen veriler, genel işgücü göstergeleri ve Kurumumuzun verileri kullanılarak hazırlanan işgücü piyasası araştırma raporu, il düzeyinde işgücü piyasasına ilişkin birçok veriyi ve analizi içermekte olup, bu yönüyle de tüm ekonomik ve sosyal taraflara genel bir rehber olma özelliği taşımaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze, elektronik ortamda ve telefon görüşmeleriyle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir. Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize

kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur. Bu bağlamda ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir.

2023 yılı 5 Haziran – 14 Temmuz döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden Türkiye geneli 106 bin 053 işletmeye İş ve Meslek Danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Muş'ta ise bu kapsamda 173 işletme için veri derlenmiştir. Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2023 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir. Her il için ayrı ayrı hazırlanmış olan bu raporlar tamamlandığında sonuçları kamuoyuyla paylaşılacaktır. İşgücü piyasası talep araştırmasından elde edilen veriler, genel işgücü göstergeleri ve Kurumumuzun verileri kullanılarak hazırlanan işgücü piyasası araştırma raporu, il düzeyinde işgücü piyasasına ilişkin birçok veriyi ve analizi içermekte olup, bu yönüyle de tüm ekonomik ve sosyal taraflara genel bir rehber olma özelliği taşımaktadır.

Özenli bir çalışma sonucunda ortaya çıkan Muş İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun hazırlanmasında emeği geçen Kurumumuz çalışanları ile çalışmaya katkı sağlayan tüm işverenlerimize teşekkür ediyor, ilimiz için faydalı olmasını diliyorum.

Mehmet Emin TAYLAN

İŞKUR İL MÜDÜRÜ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	i
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ	4
1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ	4
1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ.....	4
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI	6
1.3.1. Açık İş İlanları	6
1.3.2. İşe Yerleştirmeler.....	7
1.3.3. Kayıtlı İşsiz.....	8
1.3.4. Aktif İşgücü Programları	9
1.3.5. İşsizlik Ödeneği	12
İKİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI.....	15
2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM.....	16
2.2. AÇIK İŞLER.....	26
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM).....	33
2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ	36
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	38
KAYNAKÇA	41
EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri	4
Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri	5
Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri	5
Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler	6
Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler	8
Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları	11
Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek	12
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı	17
Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları	24
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	25
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı	27
Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması	30
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları	31
Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları	31
Tablo 15: Açık İş En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası	32
Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İş Olan Meslekler	33
Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları	34
Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek	35
Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı	36
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi	37
Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar itibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları	6
Şekil 2: Yıllar itibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları	7
Şekil 3: Yıllar itibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları	8
Şekil 4: Yıllar itibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları.....	14
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı.....	18
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%).....	18
Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı.....	19
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%).....	20
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı.....	20
Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı	21
Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı.....	22
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı	22
Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri	23
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı	23
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri	24
Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi.....	28
Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları	28
Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi.....	29
Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı	30
Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı.....	34
Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri	35

KISALTMALAR

AİPP	Aktif İşgücü Programları
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
NÜD	Nakdi Ücret Desteği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen Pazarcık ve Elbistan merkezli iki büyük deprem, dünya genelinde benzerine nadir rastlanan bir örnek teşkil etmiştir. Bu depremler on bir ilde etkili olmuş ve yaklaşık 13,5 milyon vatandaşımızın yaşadığı geniş bir bölgede ciddi bir yıkıma neden olmuştur. Asrın felaketi olarak nitelendirilen bu depremlerin, sosyal, beşerî ve iktisadi hayata önemli etkileri olduğu açıktır.

Türkiye büyüme, dış ticaret ve işgücü açısından birçok ülkeden olumlu yönde ayrılmaktadır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren artan ihracat ile gelişen sanayi sektörünün öncülüğünde ülkemiz 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 5,9 oranında büyümüştür. Güçlü büyümenin etkisi ile 2023 yılında istihdamda rekor seviyelere ulaşılmış, işsizlik oranı ise tek haneli seviyelere gerilemiştir.

Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasasının en etkili aktörü olarak faaliyet gösteren Kurumumuz, işgücü piyasasındaki gelişmeleri doğru bir şekilde takip etmek amacıyla sağlıklı ve güvenilir veri üretme çabalarını özveri ile sürdürmektedir. İşgücü piyasasını etkileyebilmek adına, piyasanın doğru bir şekilde analiz edilmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Kurumumuz, doğru istihdam politikalarının belirlenmesi, işgücü piyasasıyla ilgili gerekli önlemlerin alınması ve işgücü piyasasının yakından takip edilebilmesi için işgücü piyasası araştırmalarını etkili bir şekilde yürütülmektedir.

İşsizlikle mücadele ve istihdamın artırılması hedefiyle yerel ve ulusal istihdam politikalarının oluşturulması, işgücü piyasasındaki gelişmelerin ve işgücü hareketliliğinin izlenebilmesi, güncel, güvenilir ve bilimsel bilgilerin elde edilmesine ve yorumlanmasına bağlıdır. İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak adına 2007 yılından itibaren periyodik olarak her yıl 81 il düzeyinde İşgücü Piyasası Araştırması yürütülmektedir. Ayrıca işgücü piyasasının eğilimlerini ve öncelik alanlarını tespit edebilmek amacıyla belirlenen güncel konularda her yıl tematik araştırmalar da gerçekleştirilmektedir.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ülkemizde ÇSGB, İŞKUR, TÜİK ve SGK gibi kurumların idari kayıtları ve istatistikleri aracılığı ile yayımlanmaktadır. İşgücü piyasasının ülke genelini kapsayan ve en temel veri kaynağı olan hanehalkı işgücü araştırması ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına ilişkin haber bültenleri kamuoyunda yakından takip edilmektedir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin en temel veriler ise Türkiye İş Kurumu'nun idari kayıtları ile her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması ve açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep boyutunu birlikte analiz etmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Muş İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

2023 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ilimizde 173 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde toplam 15 sektör araştırma

kapsamında yer almaktadır. Muş ilinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 9 bin 516 kişi olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında ise 6.651 çalışan erkeklerden, 2.864 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Muş ilinde açık iş oranı yüzde 0,4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri için açık iş oranı yüzde 1,9 olup, Muş ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında yer almıştır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 1,5 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, en fazla açık işin Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarında olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 10 kişilik açık iş mevcuttur. Muş ilinde en fazla açık işi olan ikinci meslek grubu Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubudur. İl genelinde açık işlerin içinde herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen açık işlerin payı yüzde 30,0 düzeyindedir.

Muş ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörüne göre incelendiğinde en fazla imalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Muş ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Minibüs Şoförü ve Deri Model Makineci mesleklerinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Makineci (Dikiş) takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i bir yıl sonrası için en az bir meslekte net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde net istihdamın artacağını öngören işverenlerin oranı ise yüzde 22,8 seviyesindedir. Öte yandan en az bir meslekte net istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2 iken bu oran Muş ilinde yüzde 2,3 düzeyindedir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla "2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Muş İli Sonuç Raporu" hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Kovid salgını, enflasyonist baskı, Ukrayna-Rusya başta olmak üzere yaşanan savaşlar ve riskler, iklim değişikliğinin yarattığı maliyetler sonucu tüm dünya ülkelerinin zorluklarda geçirdiği yılları beraberinde getirmiştir. Tüm bu yaşananların sonucu sosyo-ekonomik etkiler çoğu ülkede gözlenmektedir. Böyle bir ortamda işgücü piyasasının etkilenmemesi mümkün değildir.

Gelecek dönem istihdam politikalarının şekillenmesi için İşgücü Piyasası Araştırmasına ait veriler oldukça önem arz etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması Muş İli 2023 Yılı Sonuç Raporu, işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu analiz etmekte ve işverenlerin gelecek döneme ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve yerel yönetimler tarafından işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ile projelerin etkinliğinin artırılması noktasında 2023 yılı araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasası Araştırması Muş İli Sonuç Raporu, il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacağı düşünülen önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işverenlerin ve işgücünün, piyasaya sundukları emeğin ve piyasadaki beklentilerinin iyi analiz edilmesi politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Sonrasında, bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyileştirmek ve işgücü politikalarını bu dengenin sürdürülebilir olmasını sağlayacak şekilde tesis etmek oldukça önemlidir.

Türkiye’de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum Türkiye İş Kurumu’dur. İşgücü Piyasası Araştırmalarına ait sonuçlar yalnızca Kurum’a değil, Türkiye’de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Pandemi sonrası araştırmanın 2023 yılı saha çalışması hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) gerçekleştirilmiştir. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Araştırması aracılığıyla işverenlerle görüşerek, işgücü talebine ilişkin doğrudan işverenlerden elde ettiği bilgiyi kamuoyu ile paylaşmaktadır.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezlerimiz tarafından 2007 yılından itibaren düzenli olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2023 yılı için Muş ilinde 5 Haziran-14 Temmuz 2023 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan ilimizin sonuç raporu hazırlanmıştır. Raporla birlikte İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Muş ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ

1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Araştırması, istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi hakkında; işsizlerin ise iş arama süresi ve aradıkları meslek ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının arz yönünün özellikleri hakkında bilgi veren temel veri kaynağıdır. 2013 yılı ve öncesinde il düzeyinde işgücü istatistikleri elde edilirken, sonrasında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında birinci ve ikinci düzeyde bölgesel istatistikler elde edilmektedir. 2014 yılından itibaren bölgesel düzeyde elde edilen istatistikler yıllık olarak TÜİK'in internet sitesinde yayımlanmaktadır. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)	Toplam	Kadın	Erkek
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (Bin Kişi)	1.436	718	718
İşgücü (Bin Kişi)	714	222	492
İstihdam edilenler (Bin Kişi)	577	168	409
İşsiz (Bin Kişi)	137	54	83
İşgücüne dahil olmayan nüfus (Bin Kişi)	722	496	226
İşgücüne katılma oranı (%)	49,7	30,9	68,6
İstihdam oranı (%)	40,2	23,4	57
İşsizlik oranı (%)	19,2	24,2	16,9

Kaynak: TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

Muş ilinin dâhil olduğu ikinci düzey Türkiye istatistiki bölge birimleri sınıflandırması TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) olarak tanımlanmıştır. Tablo 1'de yer alan verilere göre, bölgemizde 15 yaş ve üzeri nüfus 1 milyon 436 bin kişi iken işgücü katılma oranı yüzde 49,7 seviyesindedir. İşsizlik oranı ise 2022 yılında bölgemizde yüzde 19,2 olarak gerçekleşmiştir.

1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), her ay düzenli olarak sigortalı istatistiklerini yayımlamaktadır. Bu istatistikler kapsamında illere ait detaylı sigortalı sayıları ve 4A sigortalı çalışanı olan işyeri sayıları elde edilmektedir.

Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1 Kişi	979	979
2-3 Kişi	757	1.807
4-6 Kişi	501	2.357
7-9 Kişi	185	1.447
10-19 Kişi	248	3.471
20-29 Kişi	98	2326
30-49 Kişi	78	2.978
50-99 Kişi	63	4.400
100-249 Kişi	38	5.673
250-499 Kişi	9	3.204
500-749 Kişi	2	1.066
750-999 Kişi	0	0
1000+ Kişi	1	1.367
Toplam	2.959	31.075

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Ülkemizde, 4A zorunlu sigortalı istihdam eden işyerleri çalışan sayısına göre değerlendirildiğinde 1 ila 9 çalışanı olan işyerlerinin yoğun bir şekilde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, benzer bir şekilde Türkiye genelinde de gözlemlenmektedir.

Muş ilinde 2023 yılı Ekim dönemi SGK verilerine göre zorunlu 4A sigortalı istihdam eden işyeri sayısı 2 bin 959'dur. Bu işyerlerinde toplam 31 bin 074 kişi, 4A sigortalı çalışan olarak istihdam edilmektedir. 1 ila 9 arası çalışanı olan işyerlerinin ilimizdeki oranı yüzde 81,9 düzeyindedir. İlimizde 100 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 50 iken bu işyerlerinde toplam 11 bin 310 çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	2.959
Kamu	239
Özel	2.720
Sigortalı Sayısı	31.075
Kamu	9.690
Özel	21.385
Erkek	23.633
Kadın	7.442
Ortalama Aylık Kazanç	₺17.814,18
Kamu	₺21.702,11
Özel	₺15.830,57
Erkek	₺18.066,20
Kadın	₺17.012,96

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Muş ilinde 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla bildiri yapılmış 4A zorunlu sigortalı sayısı toplam 31 bin 075 kişi iken kadın sigortalı sayısı 7 bin 442 kişidir. İlimizde kamuda istihdam edilen 4A zorunlu sigortalı oranı yüzde 31,2 iken özel sektörün payı yüzde 68,8 seviyesindedir. 4A zorunlu sigortalıların sigorta primine esas aylık ortalama kazancı 17 bin 814,18 TL'dir. Muş ilinde 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla erkek sigortalıların ortalama kazancı kadın sigortalıların kazancından yüksektir.

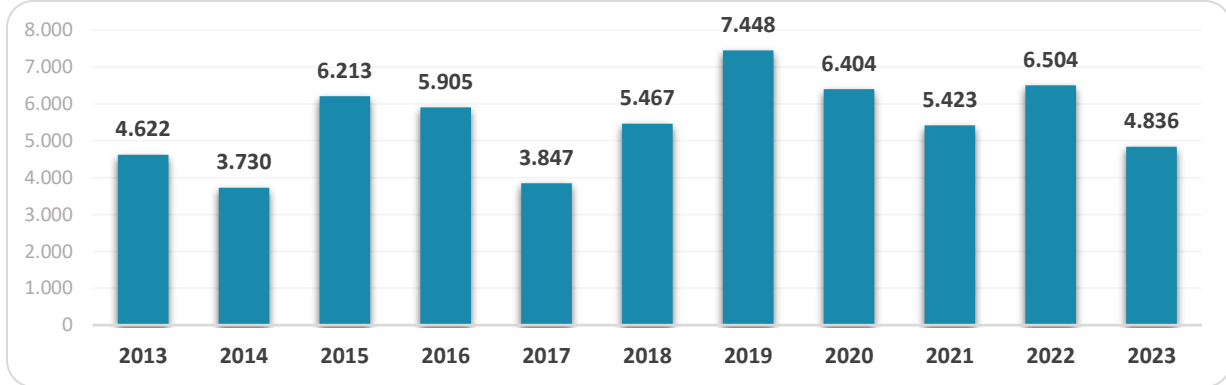
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlesine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden oluşmaktadır. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu ve meslek bilgisi gibi oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

1.3.1. Açık İş İlanları

Açık işler, işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedir.

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	Açık İş Sayısı
Makineci (Dikiş)	1.603
Beden İşçisi (Genel)	773
Şeker İmal İşçisi	325
Konfeksiyon İşçisi	252
Ambar/Depo Görevlisi	200
İnşaat İşçisi	138
Beden İşçisi (İnşaat)	131
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	102
Satış Danışmanı / Uzmanı	65
Ütücü	60

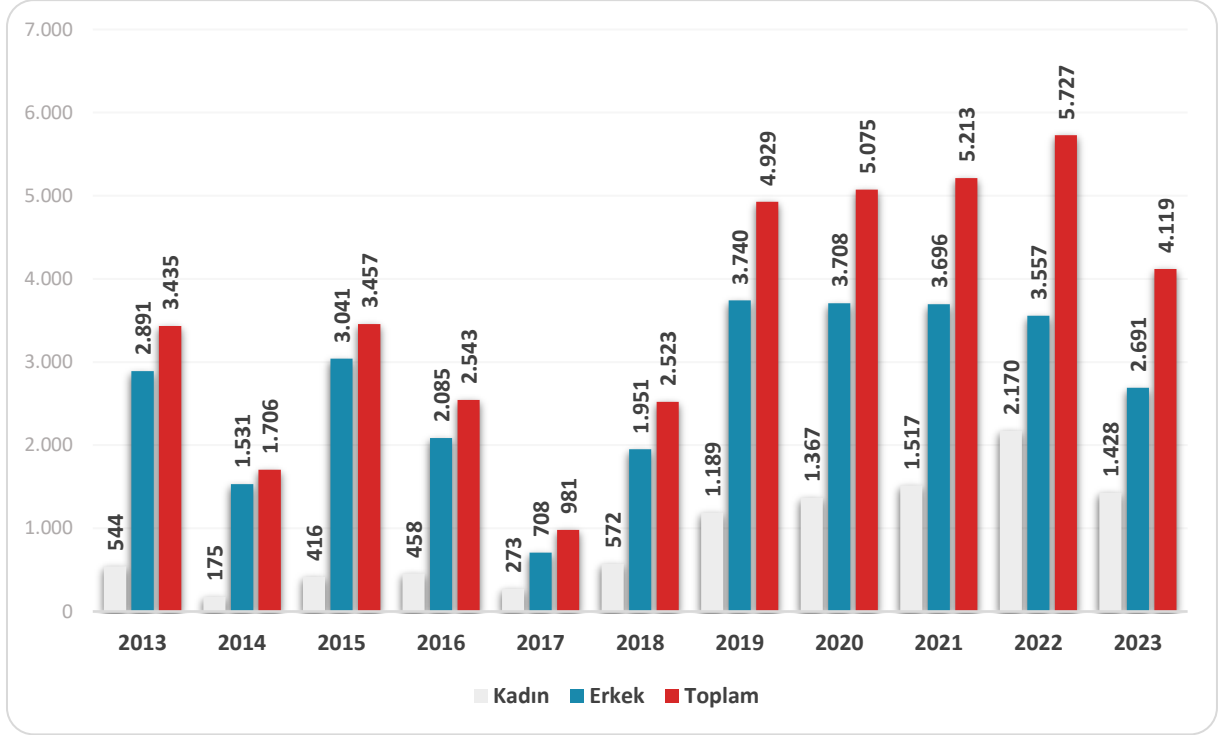
Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Muş ilinde 2023 yılında 4 bin 836 kişilik açık iş ilanı, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 1 bin 603 açık iş ile Makineci (dikiş) mesleği bulunmaktadır. Toplam açık iş sayısı içerisinde bu mesleğin payı yüzde 33,1 seviyesindedir. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) ve Şeker İmal İşçisi meslekleri takip etmektedir.

1.3.2. İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını ve işgücü piyasasındaki önemini büyük ölçüde arttırmıştır. Çalışma isteği olan her bireyin uygun bir işe yerleştirilerek istihdamda yer alması, sosyal içerme ve sosyal refahın önemli bir faktördür. Deprem sonrası dönemde özellikle depremden etkilenen bölgelerde Kurumun Türkiye geneli işe yerleştirme verilerinde azalma gözlemlenmiştir. Şekil 2'de yıllar itibarıyla Kurumun Muş ilinde işe yerleştirmeye aracılık sayıları görülmektedir.

Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

İŞKUR'un, işgücü piyasasını yakından takip ederek yerel ve ulusal düzeyde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır. 2023 yılında ilimizde 4.119 işe yerleştirme yapılmıştır. İşe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yüzde 34,7 seviyesindedir.

Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
Makineci (Dikiş)	1.654
Beden İşçisi (Genel)	665
Şeker İmal İşçisi	296
Konfeksiyon İşçisi	249
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	167
İnşaat İşçisi	98
Beden İşçisi (İnşaat)	96
Düz Dikiş Makineci	65
İç Giyim Konfeksiyon Makineci	61
Dokuma Konfeksiyon Makineci	45

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

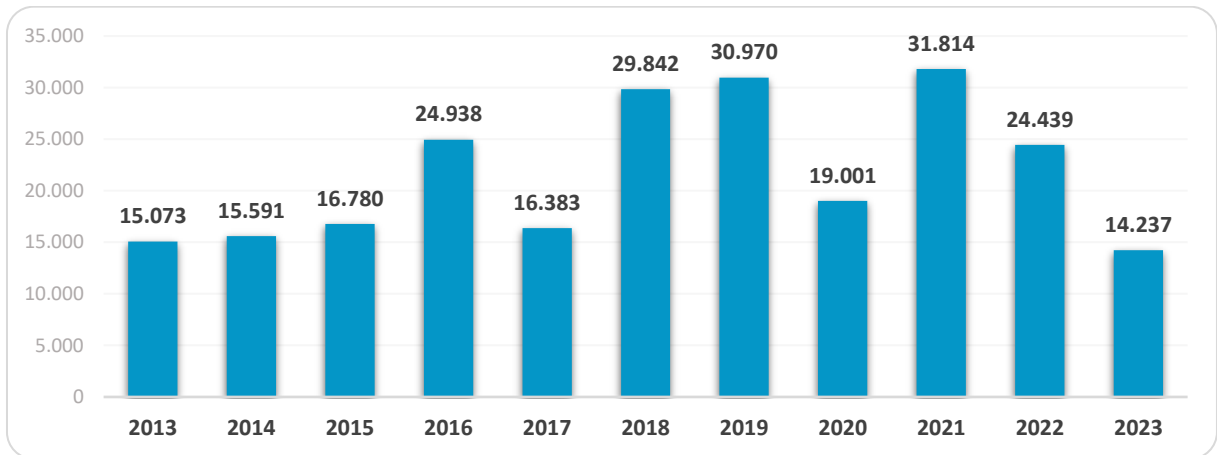
Muş ilinde 1.654 kişilik işe yerleştirmeye Makineci (Dikiş) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme içinde yüzde 40,2 paya sahiptir. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) ve Şeker İmal İşçisi takip etmektedir.

1.3.3. Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz, halihazırda asgari ücret düzeyinde herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kuruma kayıt olup iş arayanlara en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde düzenli olarak iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından bazı istisnalar hariç olmak üzere pasife (iş aramıyor) alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanma taleplerini sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılı sonu itibarıyla Muş ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 14.237 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı yüzde 38,6; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise yüzde 23,9 seviyesindedir.

Muş ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu mesleklerin başında Temizlik Görevlisi mesleği yer almakta olup bu meslekte Muş ilinde Kuruma kayıtlı 4.207 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleğin ilimizdeki toplam kayıtlı işsizler içerisindeki payı yüzde 29,5 seviyesindedir. Bu mesleği sırasıyla Beden İşçisi (Genel) ile Makineci (Dikiş) meslekleri takip etmiştir.

1.3.4. Aktif İşgücü Programları

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 8 Nisan 2022 tarihli 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayımlanmış, 20 Ocak 2024 tarihli 32435 sayılı resmi gazetede ise Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile aktif işgücü piyasası programlarında güncelleme yapılmıştır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aynı zamanda iş arayanların tecrübe eksiklikleri bu programlar vasıtasıyla karşılanmakta ve istihdam edilebilirlikleri arttırılmaktadır. Ülkemizin nispeten genç bir nüfusa sahip olması ve kadınların işgücüne katılım oranının düşük seviyede olması nedeniyle, özellikle kadın ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması hususunda aktif programların etkin kullanılması oldukça önem arz etmektedir.

1.3.4.1. İşbaşı Eğitim Programı ve Mesleki Eğitim Kursları

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri; mevcut açık işler için talep edilen iş tecrübesinin iş arayan kişilerde yeterli seviyede bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktır.

Son yıllarda oldukça ön plana çıkan işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile İEP açılacak işyerinde en az 5 çalışan olması şartı getirilmiştir. İşbaşı eğitim programına katılabilecek katılımcı sayısına esas sigortalı sayısı, işverene ait vergi numarası altında ve programın düzenleneceği ilde yer alan işyerleri için programın başlangıç ayından önceki on iki aylık dönem içerisinde yer almak koşuluyla son altı

aya veya altı aylık döneme ilişkin olarak SGK'ya verilen sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının yüz seksene bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İşveren, programdan yararlanan kişilerin en az yüzde 60'ını 60 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmelidir.

İşverenler aynı ilde ve aynı vergi numarası altında yer alan işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalı sayılarının yüzde 30'una kadar katılımcı talep edebilmektedirler.

Türk Meslekler Sözlüğünde meslek ana grubu "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olarak belirlenen meslekler dışındaki mesleklerde program düzenlenebilmektedir. Program süresi bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ve mesleklerde en fazla 6 ay, diğer sektörlerde ise en fazla 3 aydır. Geleceğin mesleklerinde düzenlenen işbaşı eğitim programlarında ise program süresi en fazla 9 ay olarak uygulanabilmektedir.

Program günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü aşmamak kaydıyla haftalık 45 saati geçmeyecek şekilde planlanabilmektedir.

İşbaşı eğitim programına katılan vatandaşlara, programa fiilen katıldıkları gün üzerinden;

- İş arayan statüsündeki katılımcılara günlük 653,93 TL, öğrenci(tam)¹ 653,93 TL, öğrenci(kıst)² 490,45 TL, işsizlik ödeneği alanlara günlük 326,97 TL,
- Geleceğin meslekleri olarak belirlenen mesleklerde düzenlenen programlarda katılımcılara günlük 719,32 TL cep harçlığı ödenmektedir.

Genel sağlık sigortası ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi Kurumumuz tarafından program süresince karşılanmaktadır.

Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık brüt asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı da bulunmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

Kurumumuz tarafından sözleşme veya protokol imzalanması yönünde yaptırım uygulanmayan işverenlerin; açılacak mesleki eğitim kursundan yararlanacak kursiyerlerin en az yüzde 60'ını 120 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmesi gerekmektedir.

¹ Öğrenci(tam): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar hariç herhangi bir öğrencilik statüsü (açık eğitim ve uzaktan eğitim de dâhil olmak üzere) bulunan katılımcılar

² Öğrenci(kıst): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar

İşbirliği yöntemi ile özel sektör işyerleri ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarında ise ayrıca işverenlerin en az beş sigortalı çalışana sahip olması gerekmektedir.

Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadınların bu programlarımızdan yoğun şekilde yararlandığı görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri artırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır.

Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları

Yıllar	Toplam	Kadın	Erkek
2013	376	172	204
2014	674	305	369
2015	1.626	731	895
2016	1.347	510	837
2017	1.714	892	822
2018	1.988	997	991
2019	3.025	1.528	1.497
2020	3.572	1.709	1.863
2021	3.891	1.973	1.918
2022	1.471	719	752
2023	926	543	383

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen Mesleki eğitim kursları aktif işgücü piyasası programlarıdır. Kursa katılan bireyler cinsiyet bazında incelendiğinde kadın katılımcıların sayısında artış görülmektedir. Mesleki eğitim kursları ile kadınların becerilerini geliştirerek işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır.

2023 yılında ilimizde düzenlenen 81 aktif işgücü programına toplamda 926 kişi katılmıştır. Katılımcıların içinde kadınların oranı yüzde 58,6 iken, erkeklerin oranı yüzde 44,4 seviyesindedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek

Meslek	AİPP Yararlanıcı Sayısı
Makineci (Dikiş)	392
Konfeksiyon İşçisi	138
Düz Dikiş Makineci	117
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	62
İç Giyim Konfeksiyon Makineci	45
Dokuma Konfeksiyon Makineci	26
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	14
Otomotiv Elektromekanikeri/Otomotiv Diagnostik (Arıza Tespit ve Giderme)	14
Bilgisayar Destekli Muhasebe Görevlisi	11
Battaniye/Nevresim Katlama İşçisi	11

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Muş ilinde 2023 yılında açılan aktif işgücü piyasası programları arasında en fazla yararlanıcı sayısına sahip olan program yüzde 42,3 ile Makineci (Dikiş)'dir. Makineci (Dikiş)'nin yüzde 14,9 ile Konfeksiyon İşçisi ve yüzde 12,6 ile Düz Dikiş Makineci programları izlemektedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelikle birlikte işbaşı eğitim programlarında sektör şartı kaldırılmış ve yararlanma şartları daha esnek hale getirilmiştir. Bu nedenle, 2024 yılında program çeşitliliğinin ve yararlanıcı sayılarının artması beklenmektedir.

1.3.5. İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren ve devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançların üzerinden hesaplanan yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınmaktadır. İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü; görevli, yetkili ve sorumludur.

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar, Banka sandıklarına tabi sigortalılar İşsizlik Sigortası kapsamında yer almaktadır. Ayrıca istekleri halinde; Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler de işsizlik sigortası kapsamına dahil olabilmektedir.

İşsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere yasanın belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için belirli süre ve miktarda yapılan ödemedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları ise;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisi hizmet akdine tabi olmak,
- Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak,

şeklinde sıralanabilir. Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen gelerek veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalı işsizlerin istihdama hazır durumda olması gerekmektedir. İşsizlik ödeneği başvurusu ile kişinin kuruma iş arayan kaydı yapılmakta veya mevcut kaydı güncellenmektedir. Böylece sigortalı işsizlerin danışmanlık, işe yerleştirme ve mesleki eğitim hizmetlerini alması sağlanmaktadır.

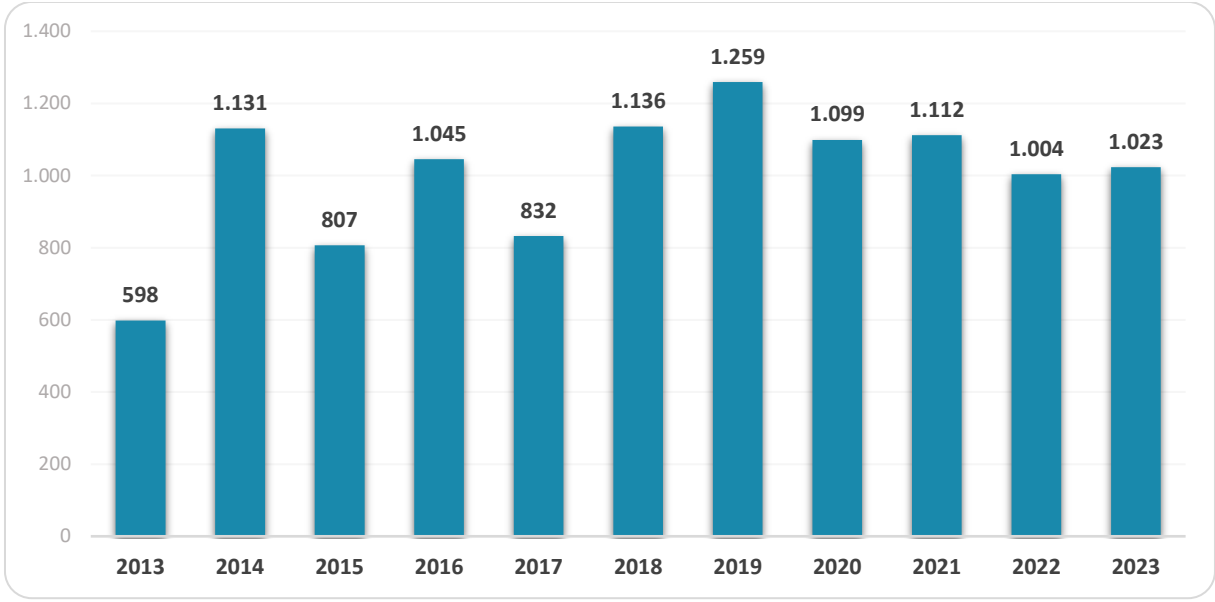
İşsizlik ödeneğine hak kazananlara; İşsizlik Ödeneği, Genel Sağlık Sigortası Primleri, bir iş bulma ve Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri kurum tarafından sunulmaktadır.

Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 80'ini geçmemektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Muş ilinde 2023 yılında 1.023 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin mevcut durumunu görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzına rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik belirli bir seviyenin altına düşmemektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek gereklidir. İşgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmak oldukça maliyetli sonuçlara yol açmaktadır.

- Belirli mesleklere veya sektörlerde ilave işgücü ihtiyacı var mı?
- İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut?
- Mevcut açık işlerde hangi beceriler aranmakta?
- Belirli bir meslekte eleman temininde güçlük çekilmişse bunun sebebi ne?
- Önümüzdeki dönemde istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler hangileri?

Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için oldukça önemlidir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye geneli için işgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amaçları, emek piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif işgücü politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın amaçlarından bir diğeri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi

hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Araştırma kapsamında sektörel ve yerel düzeyde elde edilen bilgiler, yerel istihdam politikalarına yön vermek için kullanılmaktadır.

5 Haziran – 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında Türkiye genelinde 86 bin 41 işyeri ile 2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında iletişime geçilmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma, Uluslararası Örgütler ve Temsilcilikleri, Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 17 sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için 74 ilde örneklem yöntemiyle, 7 ilde ise tamsayım yapılarak işverenlerle iletişime geçilmiştir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde ise Türkiye geneli için tahmin üretebilmek adına örneklem yöntemi ile işyerleri seçilmiştir. Cevaplılık oranı Türkiye genelinde yüzde 95 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işyerleri ile gerçekleştirilen “İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Muş ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması, işyerleri ve mevcut istihdam üzerinde odaklanacaktır. Bu kapsamda, işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları ve hangi tür hizmetlerden faydalandıkları, işyerlerinin ihracat ve Ar-Ge çalışmaları yapma durumları, vardiyalı, part-time ve uzaktan çalışma uygulamaları yapıp yapmadıkları, E-ticaret yoluyla hizmet veya mal satışı yapma durumları ve engelli personel istihdamı gibi konular üzerinde durulacaktır. Bu bilgiler, Muş ilindeki işgücü piyasasının genel görünümü ve dinamikleri hakkında önemli bir perspektif sunacaktır.

Çalışma kapsamında Muş ilinde 173 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 9,516 çalışan tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında Muş ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri derlenmiştir. Tablo 8’de Muş ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenmiştir.

Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı

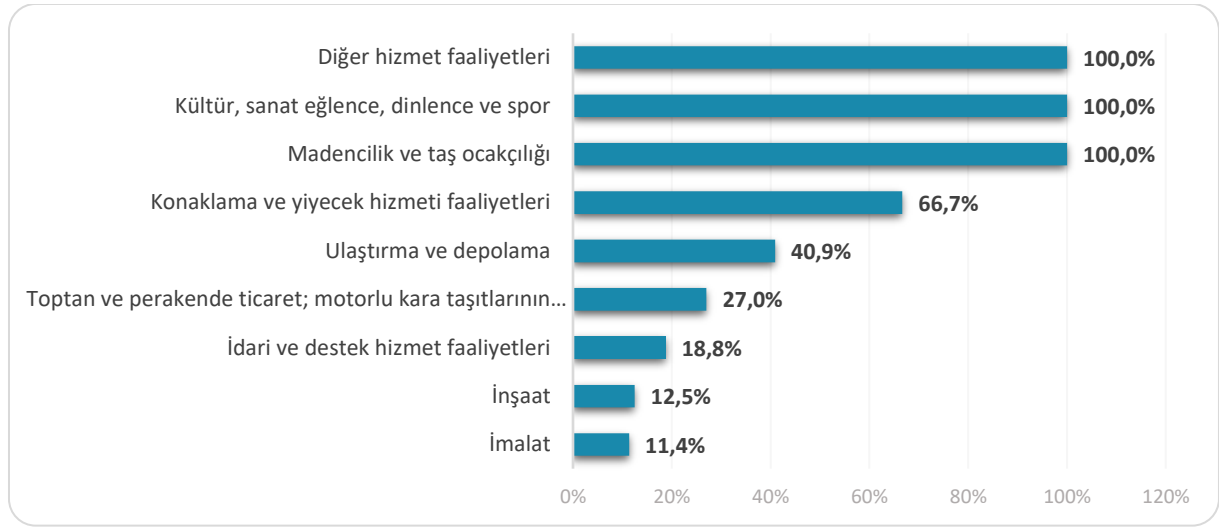
Sektör	İşyeri Sayısı
İmalat	44
Toptan ve perakende ticaret	37
İnşaat	24
Ulaştırma ve depolama	22
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	16
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	10
Eğitim	5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2
Diğer hizmet faaliyetleri	1
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	1
Madencilik ve taş ocakçılığı	1
Bilgi ve iletişim	1
Genel Toplam	173

Muş ilinde imalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında yer alan işyerlerinin içinde, imalat işyerlerinin oranı yüzde 25,4 olarak belirlenmiştir. Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin oranı yüzde 34,1 seviyesindedir. Muş ilinde imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İlimizde, imalat sektörünün ardından en fazla sayıda işyeri Toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında, imalat sektöründeki işyerlerinin ülkemizdeki genel payı yüzde 34,1 ile ilk sırada iken, Muş ili için de imalat sektörünün payı yüzde 25,4 ile birinci sırada yer almaktadır. Muş ilinde çalışma kapsamındaki 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri içinde imalat, toptan ve perakende ticaret, İnşaat ile imalat sektörlerinde faaliyet gösterenlerin toplam oranı yüzde 60,7 seviyesindedir.

Araştırmaya dahil olan sektörler içinde en az sayıda işyeri Diğer hizmet faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Madencilik ve taş ocakçılığı ile bilgi ve iletişim sektörlerindedir. Ancak, bu tablo incelenirken Muş ilinde faaliyet gösteren ve il genelinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerlerinin araştırma kapsamına dâhil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

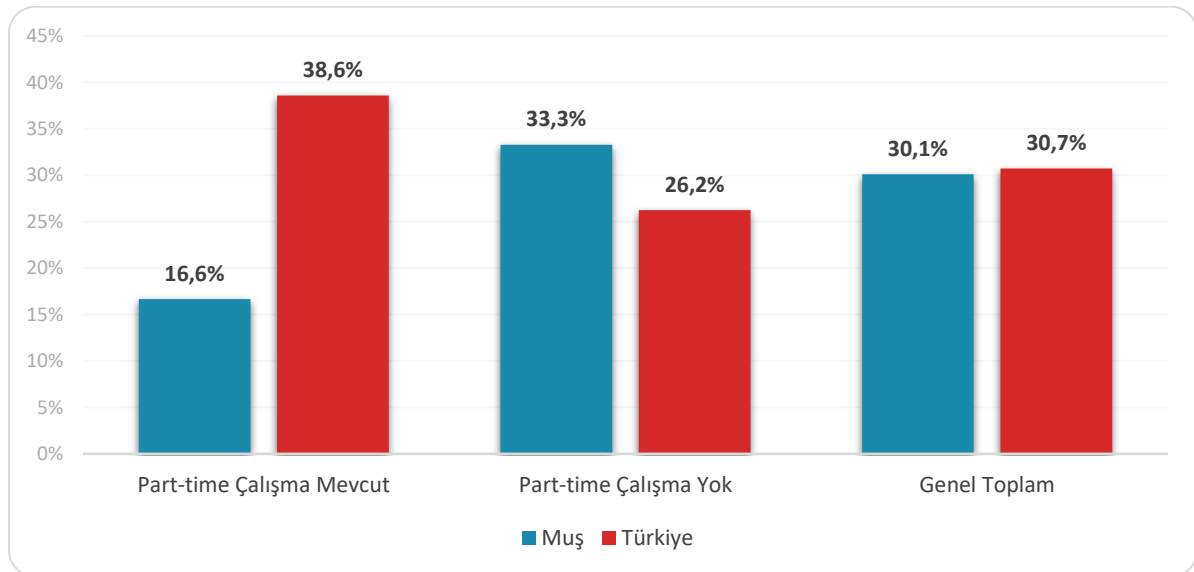

Muş ili genelinde part-time çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 20,5 olarak gerçekleşmiştir. Diğer hizmet faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin tamamı part-time çalışan istihdam etmektedir. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin içinde part-time çalışanı olanların oranı yüzde 66,7'dir. Üçüncü sırada ise yüzde 40,9 ile Ulaştırma ve depolama sektörü bulunmaktadır.

Türkiye genelinde, eğitim ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve bu sektörlerdeki işyerlerinin yaklaşık yarısında part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

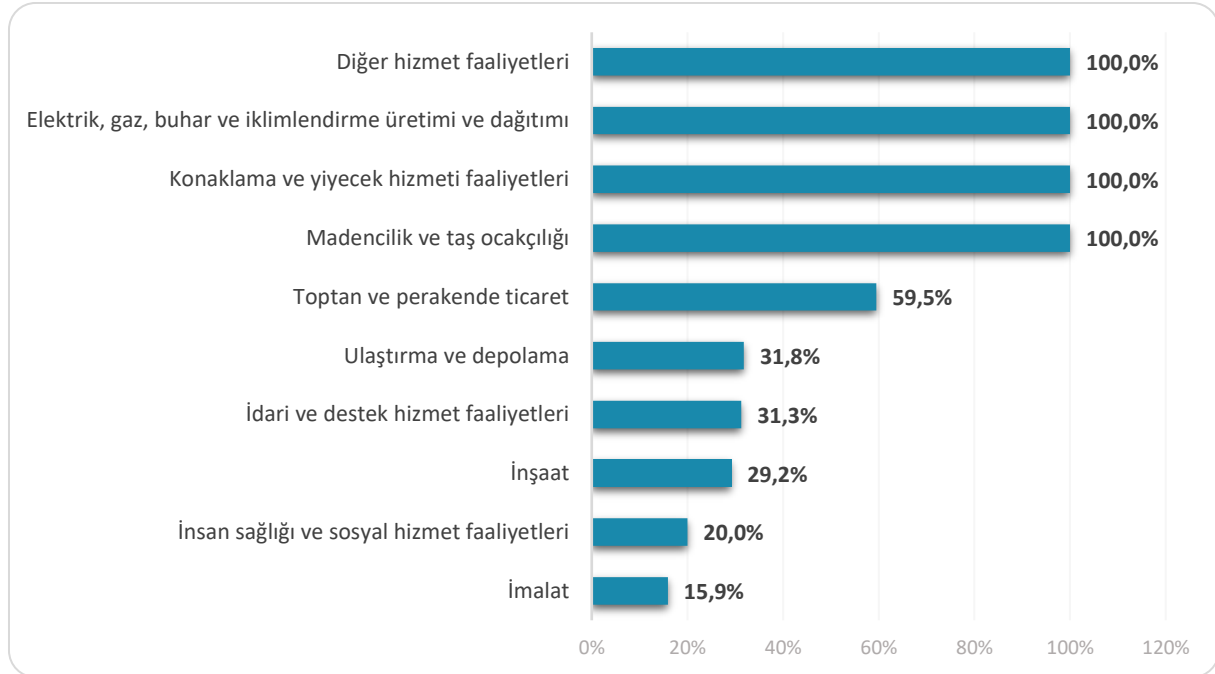
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)

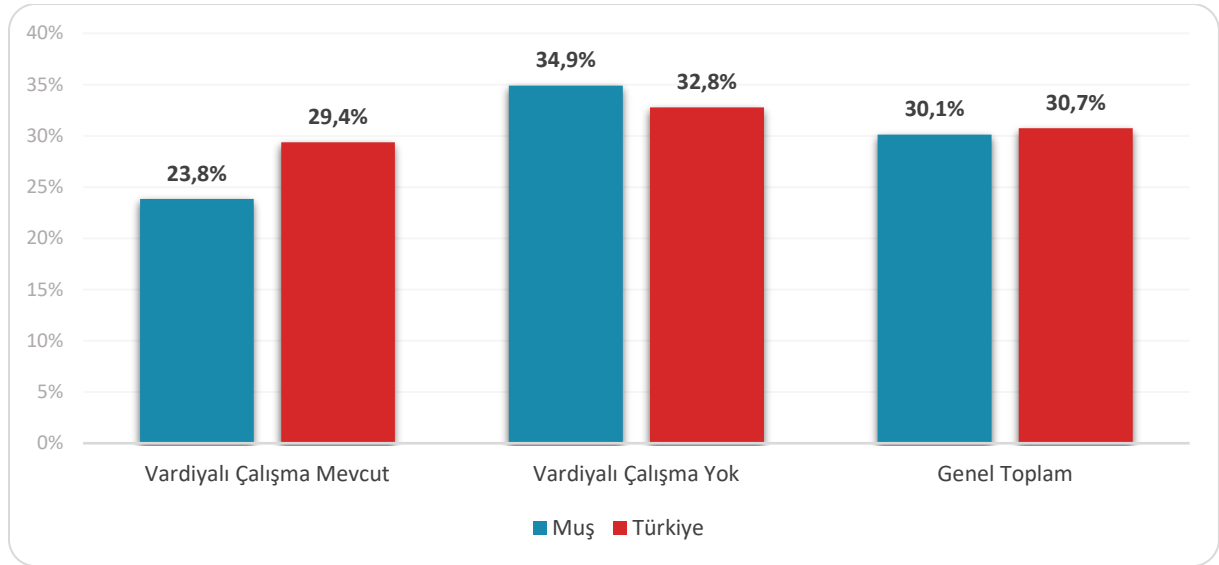
Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdama sahip işyerlerinde çalışanların yüzde 30,7'sini kadınlar oluştururken, Muş ilinde bu oran yüzde 30,1 düzeyindedir. Muş iline ait verilere göre, part-time çalışmanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 33,3 olarak belirlenmiştir. Bu oranın düşük olmasının nedeni, part-time çalışması olmayan işyerlerinin genellikle imalat sektörlerinde faaliyet göstermesidir.

Part-time çalışmanı olan işyerlerinde ise kadın çalışan oranı yüzde 16,6 seviyesindedir. Bu durum, part-time çalışma uygulayan işyerlerinin daha çok hizmet sektöründe yer alması ve kadın istihdamının bu sektörlerde daha yüksek olmasıyla açıklanabilmektedir. Türkiye geneli incelendiğinde, part-time çalışmanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 26,2 iken, part-time çalışmanı olan işyerlerinde bu oran yüzde 38,6'dır. Bu veriler, part-time çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının arttığını göstermektedir.

Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı

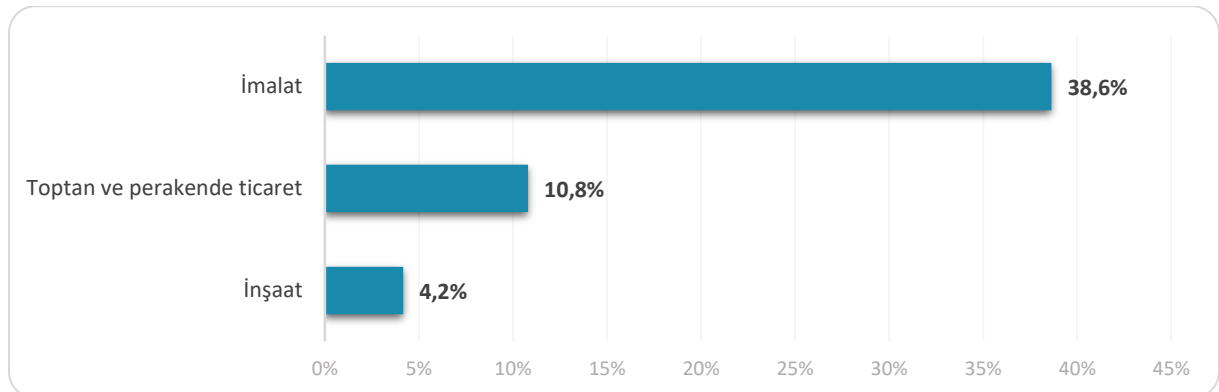
Muş ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri içerisinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin payı yüzde 33,3 seviyesindedir. Bu oran Türkiye genelinde ise yüzde 34,6'dır. Muş ilinde; Diğer hizmet faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı faaliyetleri, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinin tamamında vardiyalı çalışma uygulanmaktadır. Bu sektörleri, yüzde 59,5 ile Toptan ve perakende ticaret faaliyeti sektörü takip etmektedir. İmalat sektörü ise yüzde 15,9 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektördür.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında, erkeklerin yoğun bir şekilde istihdam edildiği gözlemlenmektedir. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından özel düzenlemelere tabidir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 32,8 iken, vardiyalı çalışma olan işyerlerinde bu oran yüzde 29,4'e düşmektedir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının daha düşük seviyelerde yer alması beklenen bir durumdur. Ancak bu durum sektörel olarak farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 8'de Muş ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde çalışan kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 23,8 iken, erkek çalışanların oranı yüzde 76,2 seviyesindedir. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların oranı yüzde 34,9; erkeklerin oranı yüzde 65,1 düzeyindedir. Ülkemizde istihdamın büyük çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye genelinde araştırma kapsamında kadın çalışan oranı yüzde 30,7 seviyesindedir.

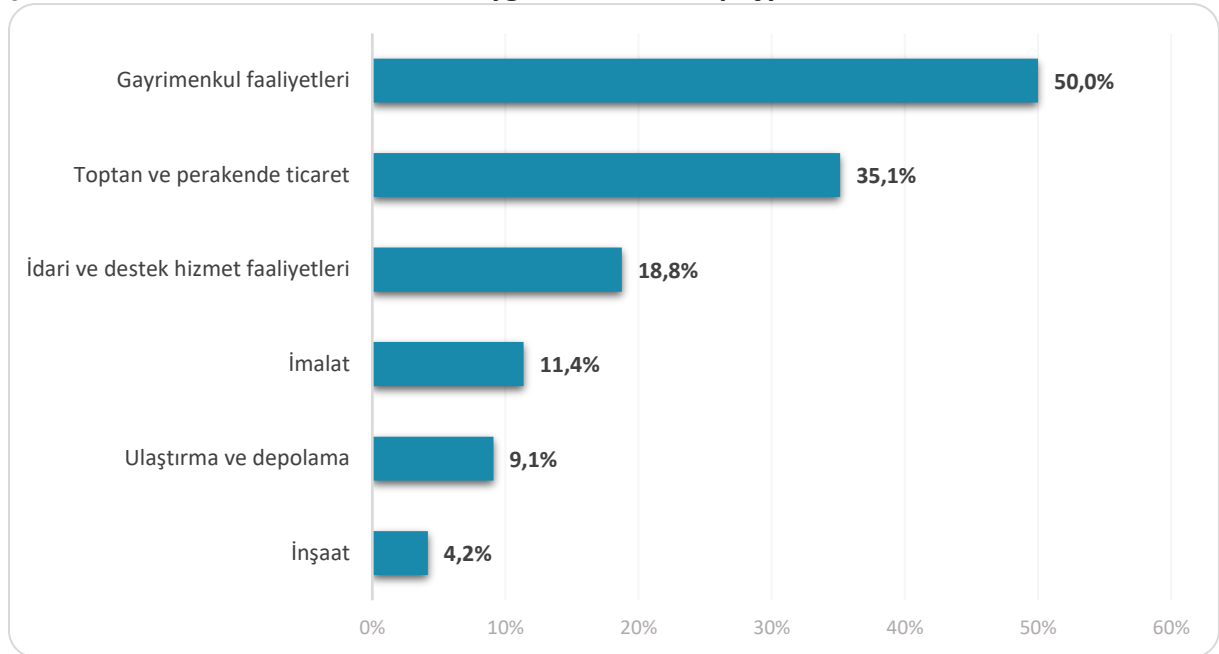
Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerinde kadın çalışan oranında 3,4 puanlık bir fark bulunmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre daha yüksektir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı

Muş ilindeki işyerlerinin içerisinde ihracat yapanların oranı yüzde 12,9 düzeyindedir. İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin oranı yüzde 38,6 seviyesindedir. İhracat yapan işyeri oranı bakımından ikinci sırada ise Toptan ve perakende ticaret bulunmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,4'ü ihracat yapmaktadır ve bu alanda öne çıkan sektör yüzde 57,9 ile imalat sektörüdür.

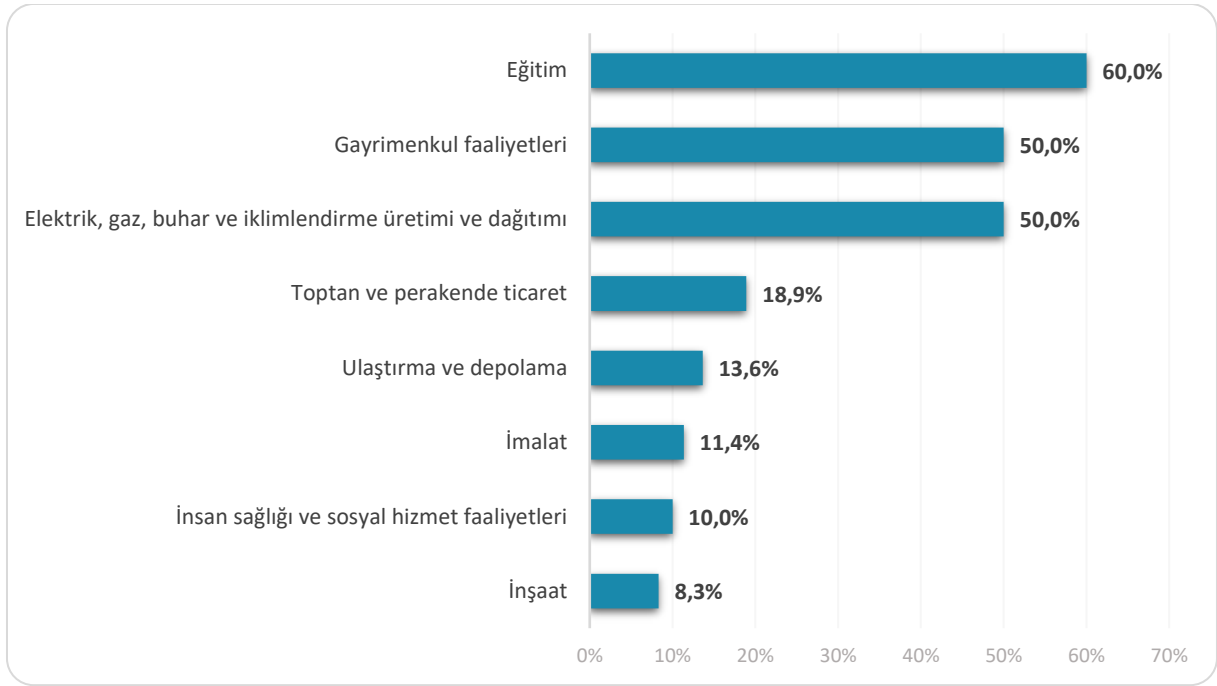
İhracat yapan işyerlerinin oranının yüksek olması, ilgili sektörlerin nispeten ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin genellikle daha yüksek olması beklenmektedir. Bu işyerleri, uluslararası pazarlarda rekabet edebilme yeteneğine sahip olmaları nedeniyle genellikle büyük ölçekli ve teknolojik olarak gelişmiş olmaktadır. Bu durum, ihracat yapan işyerlerinin ekonomik büyümeye ve istihdama olumlu katkıda bulunma potansiyeline işaret etmektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı

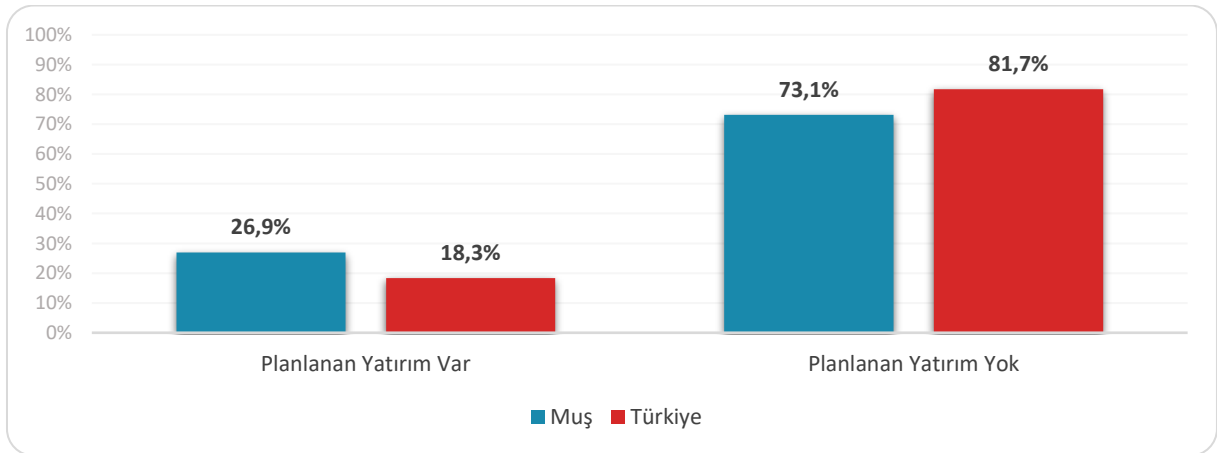
Bu çalışma kapsamında işverenlere mal ve hizmet satışlarında e-ticaret uygulamaları olup olmadığı sorulmuştur. Muş ilinde e-ticaret uygulamasına sahip işyerlerinin oranı yüzde 14,6 seviyesindedir. Gayrimenkul faaliyetleri sektörü, yüzde 50,0 ile en yüksek e-ticaret uygulamasına sahip olan sektör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerine ise bu oran yüzde 17,1 seviyesindedir.

E-ticaretin önemi son yıllarda belirgin bir şekilde artış göstermiştir ve dijital dönüşümle birlikte işyerleri gelecekte hizmet ve mal satışlarında daha fazla e-ticaret kullanmayı planlamaktadır. E-ticaret, işyerlerine rekabet avantajı sağlamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işyerleri, dijital platformlar aracılığıyla küresel pazarda varlık gösterme imkânına sahip olmaktadır.

Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı

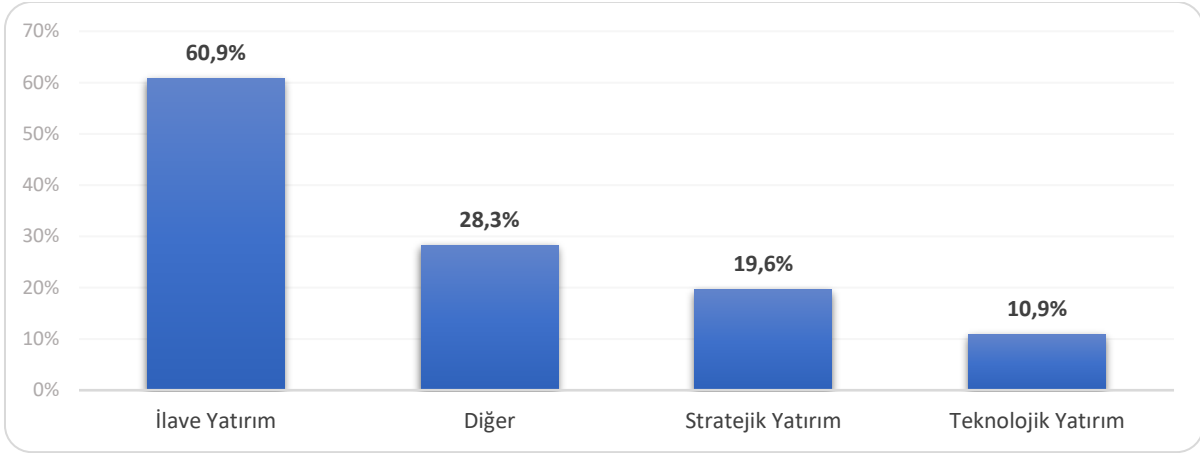
Muş ilinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 13,5 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim sektörü işyerlerinin içinde Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 60 seviyesindedir. Gayrimenkul faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ise Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 50 seviyesindedir. Bu sektörleri yüzde 18,9 ile Toptan ve perakende ticaret, yüzde 13,6 ile Ulaştırma ve depolama, yüzde 11,4 ile İmalat, yüzde 10,0 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve yüzde 8,3 ile inşaat sektörleri takip etmektedir.

Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,2'si Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 50,4 ile bilgi ve iletişim, yüzde 31,3 ile imalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı

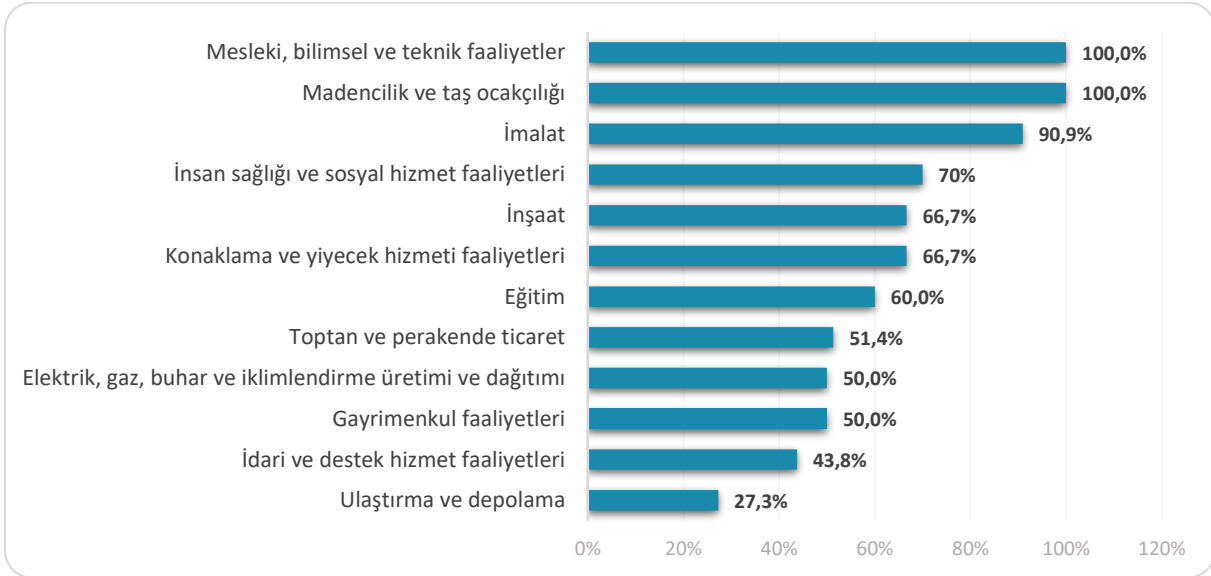
Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,3'ü gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Muş ilinde yüzde 26,9 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde, Muş ilinde 20 ve üzeri istihdamlı yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin içinde ilave yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 60,9; teknolojik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 10,9 ve stratejik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 19,6 seviyesindedir. Yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin büyük bir oranda ilave yatırım eğiliminde olması önümüzdeki dönemde işgücüne ve bölgesel işsizlik rakamlarında olumlu bir etki yaratması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 70'i ilave yatırım, yüzde 24,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 17,8'i stratejik yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 50,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Deprem sonrası dönemde özellikle pasif işgücü programlarımızın oldukça etkin şekilde kullanılması, bölge genelinde birçok işyerine hizmet

sunmamıza imkân sağlamıştır. Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ise yüzde 65 seviyesindedir. İlimizdeki bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

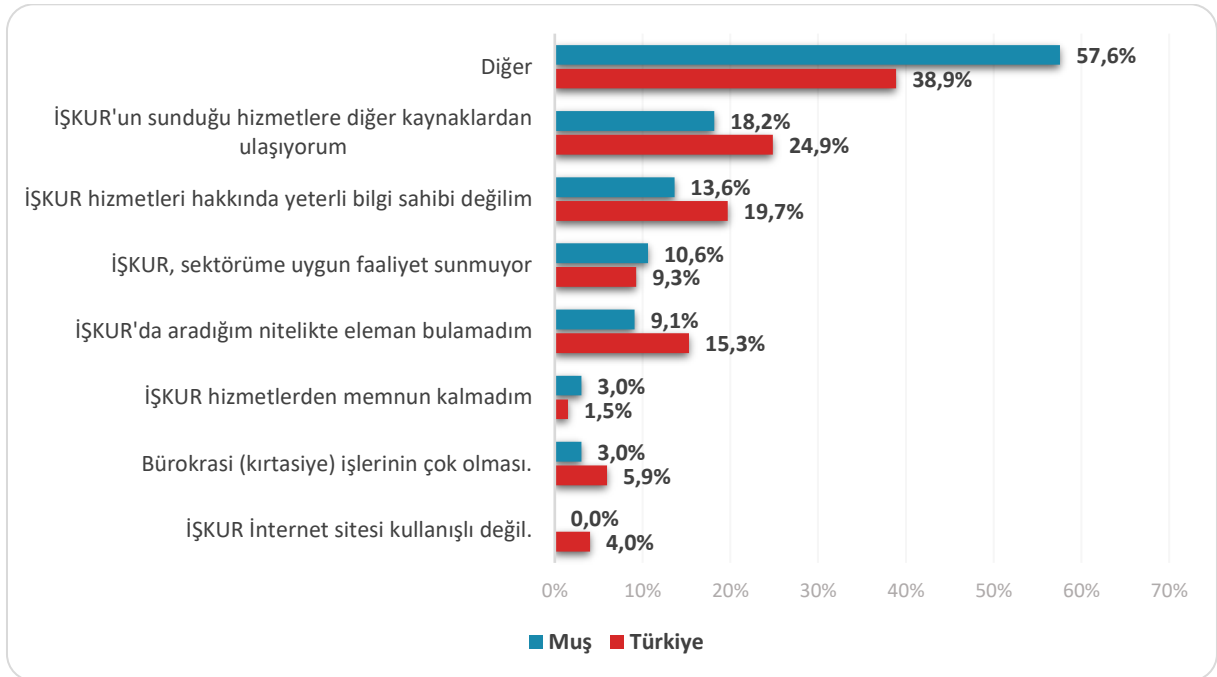
Muş ilinde, Madencilik ve taş ocakçılığı ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Bu sektörleri yüzde 90,9 ile imalat sektörü takip etmektedir. Araştırma kapsamında ilin en çok işyeri sayısına sahip sektörü olan imalat sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranı il geneli olan yüzde 65 seviyesinin üstünde ve yüzde 90,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları

Hizmet Türleri	İşyeri Oranı
Danışmanlık ve Yönlendirme	63,8%
Eleman Temini	61,9%
İşbaşı Eğitim Programları	45,7%
Teşvikler	24,8%
Mesleki Eğitim Kursu	8,6%
Kısa Çalışma Ödeneği	4,8%
Nakdi Ücret Desteği	2,9%
Genel Toplam	100,0%

Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işyerlerinden, kısa çalışma ödeneğinden faydalananların oranı yüzde 4,8; eleman temini kapsamında hizmetlerimizden yararlanan işyerlerinin oranı yüzde 61,9 ve danışmanlık ve yönlendirme kapsamında hizmetlerimizden yararlananların oranı yüzde 63,8 seviyesindedir. Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranının yüksek olması, bölge genelinde İŞKUR'un etkinliğini artırdığını göstermektedir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işverenlere nedenleri sorulduğuna ilk üç sırada, yüzde 57,6 ile “Diğer”, yüzde 13,6 ile “İŞKUR, hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim.” ve yüzde 18,2 ile “İŞKUR’un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.” seçenekleri gerekçe olarak gösterilmiştir. Muş ilinde, Kurum faaliyetleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan işyerlerinin oranı Türkiye geneline göre daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir.

Muş ilinde araştırma kapsamında, 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde toplamda 9 bin 516 çalışan belirlenmiştir. Bu çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 6 bin 651 erkek çalışan ve 2 bin 864 kadın çalışan tespit edilmiştir..

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektör	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	1.662	2.401	4.063
Toptan ve perakende ticaret	657	1.221	1.878
Ulaştırma ve depolama	61	816	876
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	89	719	808
İnşaat	50	616	665
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	186	155	341
Eğitim	100	196	296
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	12	208	220
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	34	109	144
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5	73	78
Madencilik ve taş ocakçılığı	6	61	67
Bilgi ve iletişim	3	26	29
Gayrimenkul faaliyetleri	0	26	26
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	15	15
Diğer hizmet faaliyetleri	0	10	10
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0	0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0	0
Genel Toplam	2.864	6.651	9.516

Muş ilinde çalışanların sektörlere göre dağılımı incelendiğinde imalat, ulaştırma ve depolama ile toptan perakende ve ticaret sektörleri çalışan sayısının en fazla olduğu sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu üç sektörde çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 71,6 düzeyindedir.

İlimizde kadın istihdamının en fazla olduğu sektör imalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların içinde imalat sektöründe çalışanların payı yüzde 58,0 seviyesindedir. Muş ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür ve bu sektördeki kadın çalışanların oranı yüzde 54,6 düzeyindedir.

Türkiye genelinde insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

İlimizde araştırma kapsamında yer alan 173 işyerinden 61'inde engelli çalışan istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin istihdamı konusunda karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, önyargılardır. Herkesin engelli veya engelli aday olma ihtimali taşıdığını unutmamak, engelli bireyleri işgücüne dahil etme sürecinde önemli bir adımdır. Bu bağlamda, Türkiye'de engellilere yönelik istihdam politikaları, Anayasa başta olmak üzere çeşitli yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Anayasa tarafından öne çıkarılan eşitlik ilkesinin yanı sıra, pozitif ayrımcılığı öngören düzenlemeler, engellilere yönelik istihdam politikalarının temelini oluşturmaktadır.

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 engelli işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

İŞKUR'un engelli vatandaşlarımıza yönelik sunmuş olduğu önemli bir hizmet de Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği Projeleridir. Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerle kaybetmesi nedeniyle işgücü kaybının en az yüzde 40 olduğu "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belgelenen kişiler, üretime katkıda bulunarak öncelikle kendi geçimlerini sağlamak sonra da ilave istihdam oluşturmak amacıyla hazırlayacakları projeleriyle e-Devlet üzerinden "Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği" kapsamında başvuruda bulunabilmektedirler. Kurumumuz internet sitesinin duyurular bölümünde Başvuru Rehberi ve usul esaslar yayınlanmaktadır.

2.2. AÇIK İŞLER

Açık işler, işgücü piyasasında işverenlerin taleplerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Açık işlere ilişkin bilgiler derlenerek ihtiyaç duyulan meslekler ve bu mesleklere ilişkin talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisi elde edilmektedir. Bu bilgiler, açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönlendirmek amacıyla alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve varsa bu açık işlere ait meslek bilgisinin yanında, bu mesleklerde cinsiyet ve yaş grubu tercihleri, engelli çalışan tercih edip etmeyecekleri, mevcut açık işler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, bu meslekler için aranan becerileri, işyerlerinin boş pozisyonlarını doldurabilmek için iş arayanları hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

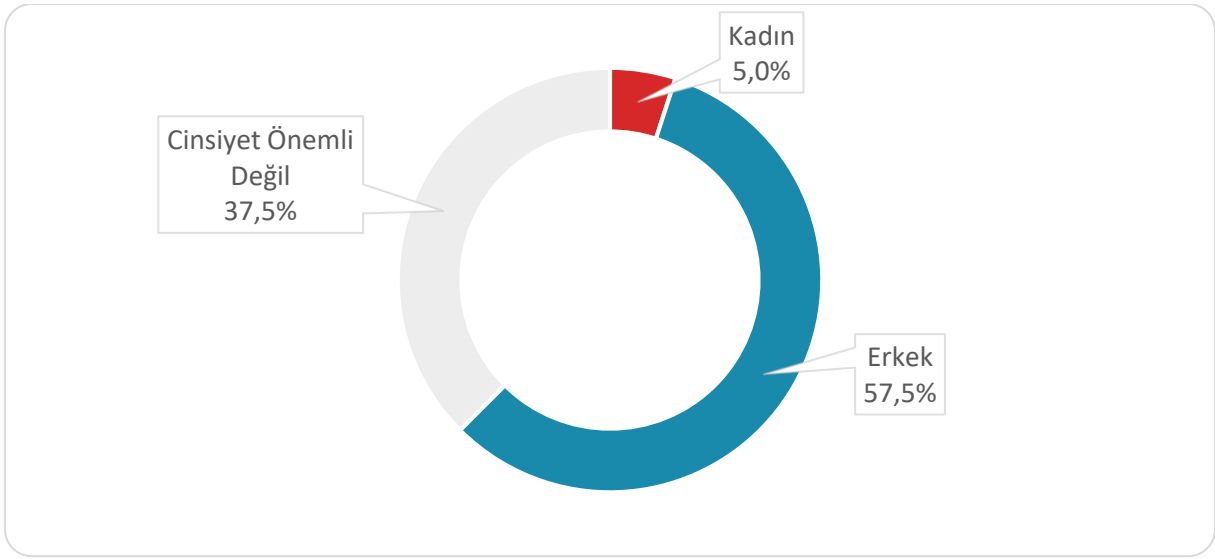
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
Toptan ve perakende ticaret	21	1,1%	21,6%
İnşaat	8	1,2%	8,3%
İmalat	6	0,1%	6,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5	1,5%	20,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Eğitim	0	0,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%	0,0%
Ulaştırma ve depolama	0	0,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	40	0,4%	8,8%

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, 15 işyerinde toplamda 40 açık iş pozisyonu tespit edilmiştir. Muş ilinde en fazla açık iş sayısına sahip sektör, 21 kişilik açık işle Toptan ve perakende ticaret. Araştırma döneminde en fazla açık işi olan ikinci sektör ise 8 kişilik açık iş sayısı ile inşaat sektörüdür. İmalat sektörü, 6 kişilik açık iş sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

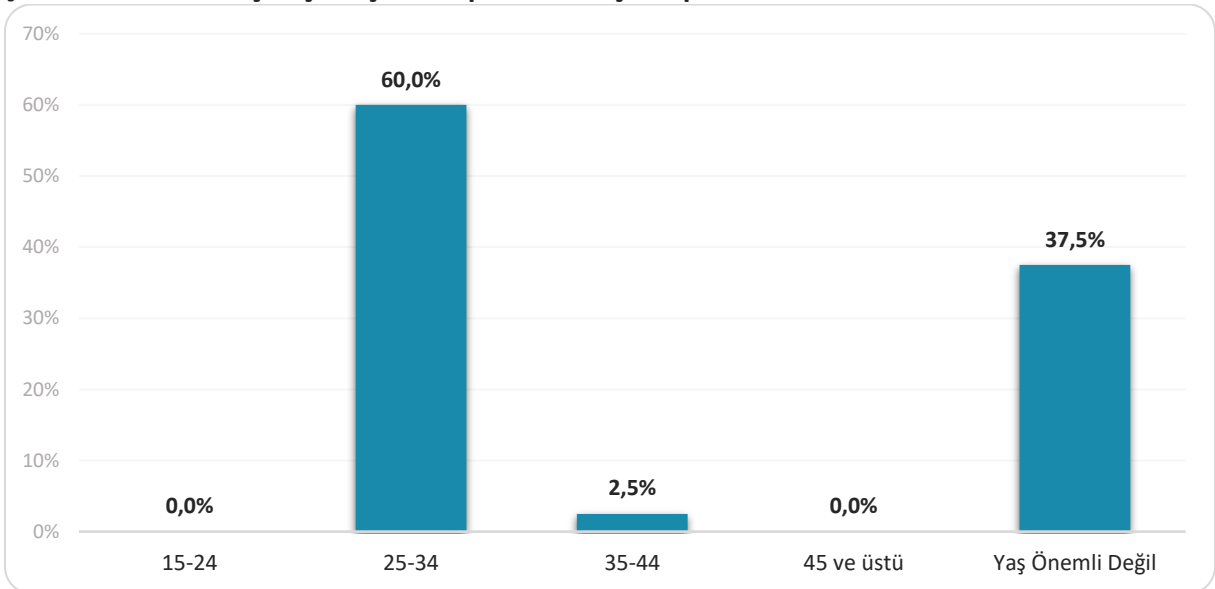
Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Muş ilinde açık iş oranı yüzde 0,4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesindedir. Muş ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Muş ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 21,6 ile Toptan ve perakende ticaret olarak tespit edilmiştir.

Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin içinde açık iş bulunan işyerlerinin oranı yüzde 8,8 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi

Şekil 16 üzerinde Muş ilinde araştırma sonucunda elde edilen 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerindeki cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 37,5 iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 58,5 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut açık işler için kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 5,7 iken, Muş ilinde yüzde 5,0 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 35,9'unda işverenler açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Muş ilinde ise mevcut açık işlerin içinde erkek tercih edilen açık işlerin oranı yüzde 57,5 seviyesindedir.

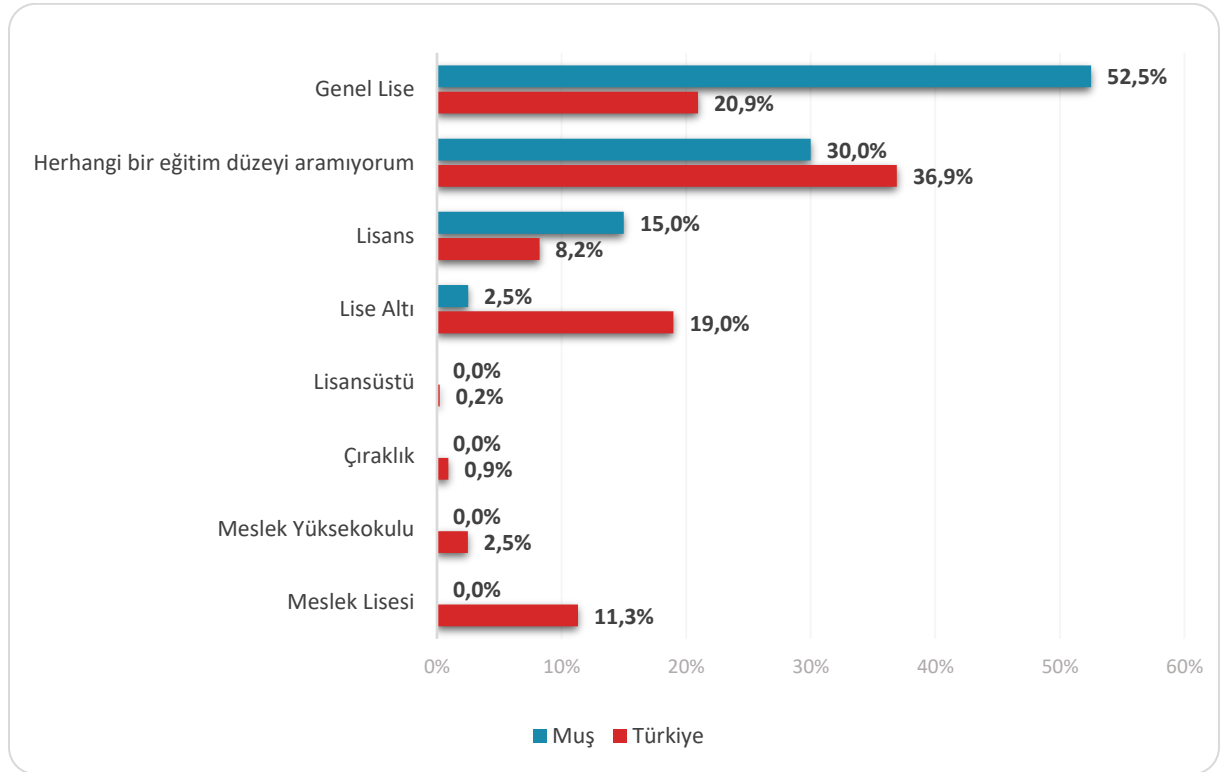
Türkiye genelinde, çalışan sayısı içinde kadınların oranının düşük olmasına rağmen, işverenlerin büyük bir çoğunluğu mevcut açık iş pozisyonlarında istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, kadın istihdamının artırılması konusunda önemli bir potansiyeli ortaya koymaktadır.

Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları

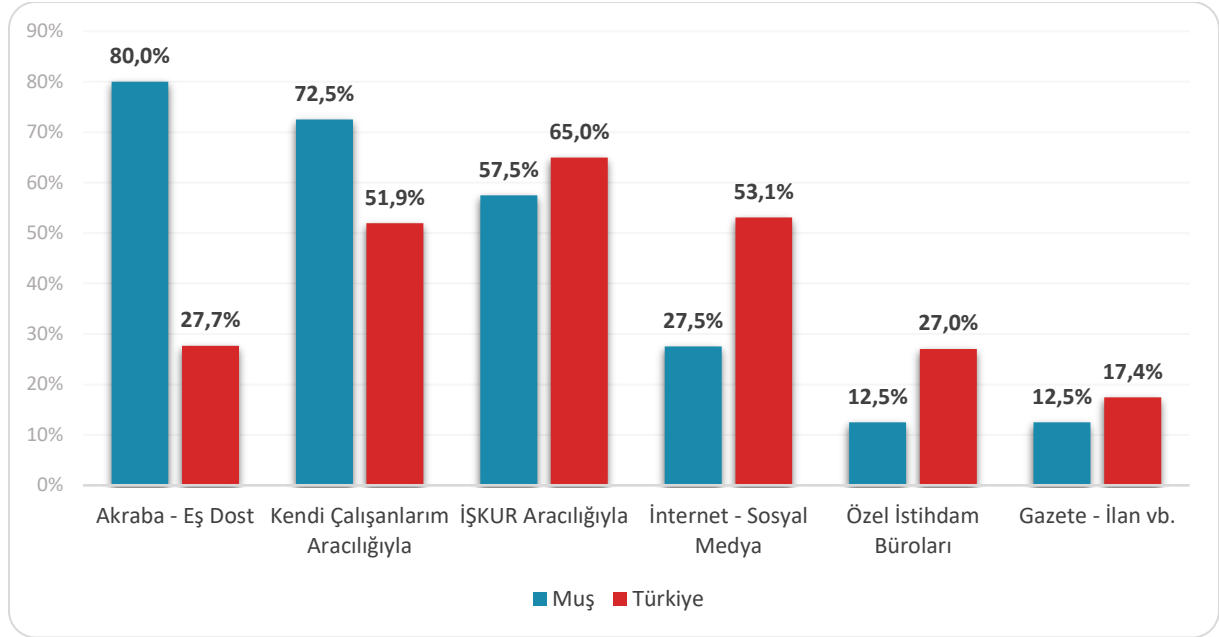
Araştırma kapsamında işverenlere mevcut açık iş pozisyonlarında tercih ettikleri yaş grubu sorulmuştur. Bu bağlamda, Muş ilindeki açık işlerde en çok talep edilen yaş grubu, yüzde 60,0 ile 25-34 yaş grubu olarak belirlenmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 37,5'ini oluşturmaktadır.

Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde de benzer bir eğilim söz konusudur. Açık işi olan işverenlerin yarısı, mevcut açık iş pozisyonlarında 25-34 yaş grubundaki kişileri istihdam etmek istediklerini belirtmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 35'ini oluşturmaktadır.

Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Muş ilindeki açık işler incelendiğinde, eğitimin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 30,0 düzeyindedir. Bu oran, Türkiye genelinde yüzde 36,9 olarak gerçekleşmiştir ve ilimizde bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. Meslek lisesi mezunu talep edilen açık işlerin payı yüzde 19,8 seviyesiyle ikinci sırada yer alırken, genel lise mezunu talep edilen açık işlerin payı ise yüzde 17,8 seviyesiyle üçüncü sırada bulunmaktadır.

Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Arama Kanalı

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu, özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek ve iş arayanla doğru işi en etkin biçimde eşleştirmek Kurumumuzun en önemli görevlerinden biridir.

Şekil 19 üzerinde Muş ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Muş ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin içinde Akraba - Eş Dost aracılığıyla arananların oranı yüzde 80,0 seviyesindedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 27,7 olarak gerçekleşmiştir. Muş ilinde ikinci sırada Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla aranan açık işler yer almakta ve bu oran yüzde 72,5 gerçekleşmiştir. Kendi Çalışanlarım aracılığı ile aranan açık işlerin Türkiye genelindeki oranı yüzde 51,9 seviyesindedir. Üçüncü sırada ise yüzde 57,5 ile İŞKUR Aracılığıyla aranan açık işler bulunurken dördüncü sırada da yüzde 27,5 ile internet-sosyal medya aracılığıyla aranan açık işler yer almaktadır.

Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Öncelik Sırası
İş Tecrübesi	1
Takım Çalışması	2
İletişim ve İfade Yeteneği	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	5
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	6
Bilgisayar Kullanımı	7
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	8
Analitik Düşünebilme	9
Programlama Dili Bilgisi	-
Yabancı Dil	-

Muş ilinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, İş Tecrübesi ilk sırada yer almaktadır. Bu beceriyi sırasıyla Takım Çalışması ile İletişim ve İfade Yeteneği becerileri takip etmektedir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları

Meslek Grubu	Toplam Açık İş
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	10
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	10
Hizmet ve Satış Elemanları	7
Profesyonel Meslek Mensupları	5
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1
Yöneticiler	0
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0
Genel Toplam	40

Muş ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda olduğu tespit edilmiş olup toplam açık işler içerisinde bu meslek gruplarının payı yüzde 25,0 seviyesindedir. İkinci sırada ise Hizmet ve Satış Elemanları grubu bulunmaktadır.

Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	100,0%	0,0%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	85,7%	71,4%	14,3%	28,6%	28,6%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	40,0%	0,0%	60,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	75,0%	0,0%	0,0%	75,0%	100,0%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%	66,7%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Meslek gruplarına göre açık işlerin arama kanalları değerlendirilecek olursa; Muş ilinde arama kanalları içerisinde İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Profesyonel Meslek

Mensupları , Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar grupları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin büyük bölümü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası

Meslek	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Analitik Düşünebilme	İletişim ve İfade Yeteneği	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	İş Tecrübesi	Programlama Dili Bilgisi	Bilgisayar Kullanımı	Yabancı Dil
İnşaat İşçisi	4			3			2	1			
Perakende Satış Elemanı (Gıda)					1						
Diğer Motorlu Araç Sürücüleri						2	3	1			
Fizyoterapist	2			2		4	3	1			
Kamyon Şoförü						3	2	1			
Isıcam İmal İşçisi		3		1			2				
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)				1	3		2				
Düz Dikiş Makineci				2		3	1				
Kasiyer				1	2	3					
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı			2	3		1					

Tablo 15 üzerinde Muş ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. İnşaat İşçisi, Diğer Motorlu Araç Sürücüleri, Fizyoterapist ile Kamyon Şoförü mesleklerinde İş Tecrübesi becerisi ilk sırada aranmaktadır. En çok açık işi olan İnşaat İşçisi mesleğinde sırasıyla İş Tecrübesi, Takım Çalışması ile İletişim ve İfade Yeteneği becerileri en çok talep edilen ilk üç beceri olmuştur.

Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Reyon Görevlisi	İnşaat İşçisi	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	İnşaat İşçisi
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	Diğer Motorlu Araç Sürücüleri	Fizyoterapist	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
-	Kamyon Şoförü	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Diğer Motorlu Araç Sürücüleri
-	Isıcam İmal İşçisi	Düz Dikiş Makineci	Fizyoterapist
-	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Konfeksiyon İşçisi	Kamyon Şoförü
-	Kasiyer	-	Isıcam İmal İşçisi
-	-	-	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)
-	-	-	Düz Dikiş Makineci
-	-	-	Kasiyer
-	-	-	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı

Muş ilinde en fazla açık iş olan meslekler; İnşaat İşçisi, Perakende Satış Elemanı (Gıda) ve Diğer Motorlu Araç Sürücüleri meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde buldukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise Reyon Görevlisi mesleğidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu meslek İnşaat İşçisi, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise en çok aranan meslek Perakende Satış Elemanı (Gıda) mesleğidir.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)

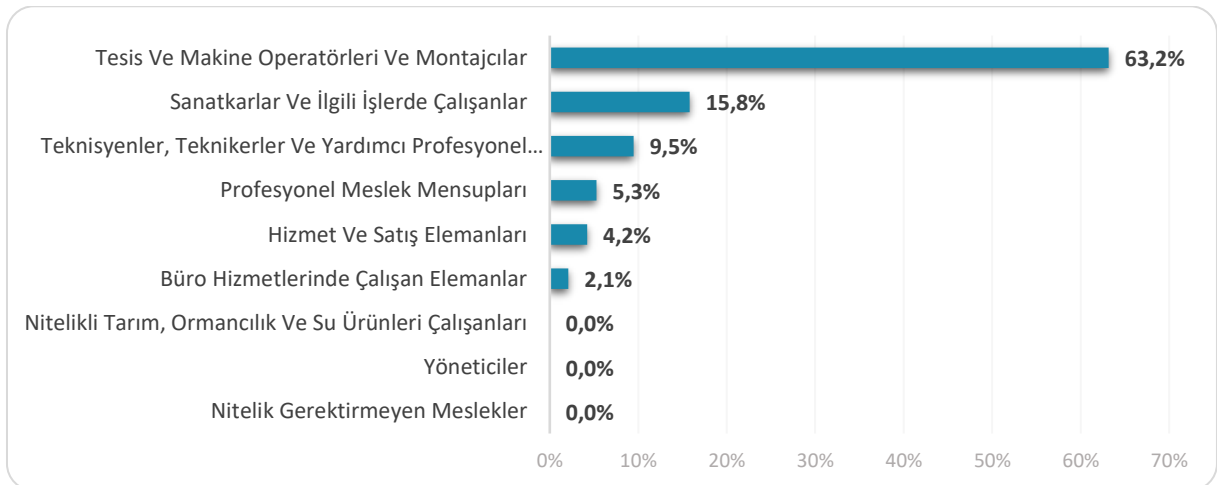
İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bu mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Muş ili işgücü piyasasının talep kısmında yaşanan darboğazları daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin temin etmekte güçlük çektiği meslekler, eleman sayıları ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışana temin etmekte zorlandığı gibi veriler ile önemli bilgi elde edilmektedir. Bu bölümde ele alınacak bilgiler, İlin istihdam politikasına da yön verecektir. Bu kapsamda temininde güçlük çekilen meslekler, sektör ve meslek grupları bazında detaylıca incelenecektir.

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 20 ve daha fazla çalışana olan işyerlerinden 28 bin 9 işyerinin çeşitli mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. Muş ilinde ise 20 ve daha fazla istihdamlı 18 işyerinde son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslek olduğu ifade edilmiştir. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 26,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken, Muş ilinde ise bu oran yüzde 10,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları

Sektör	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	50
Ulaştırma ve depolama	15
Toptan ve perakende ticaret	13
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0
Gayrimenkul faaliyetleri	0
Eğitim	0
İnşaat	0
Madencilik ve taş ocakçılığı	0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0
Diğer hizmet faaliyetleri	0
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0
Bilgi ve iletişim	0
Genel Toplam	96

Muş ilinde 96 kişilik işgücü için eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle imalat sektörü 50 kişi ile ön plana çıkmaktadır. Muş ilinde temininde güçlük çekilen elemanların içinde imalat sektörünün payı yüzde 51,6 seviyesindedir. Bunun dışında, Ulaştırma ve depolama yüzde 15,8 ikinci sırada ve Toptan ve perakende ticaret ise yüzde 13,7 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı

Muş ilinde meslek gruplarına göre eleman temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde 61 kişi ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslekleri grubunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu meslek grubunun toplam TGÇM içindeki payı yüzde 63,2 seviyesindedir.

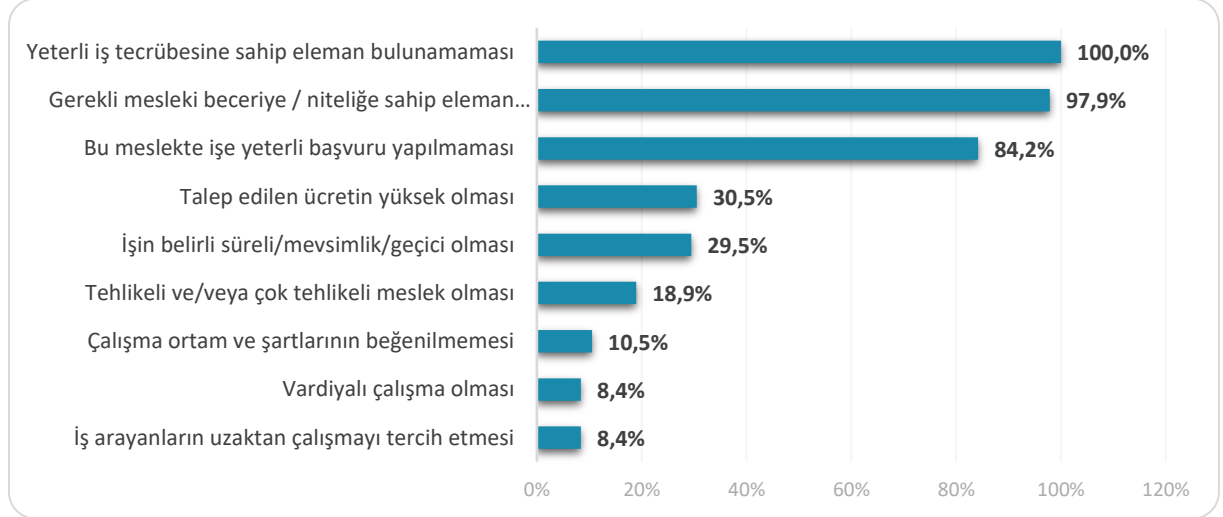
Türkiye genelinde tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 29,5 seviyesindedir.

Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek

Meslek	TGÇM Eleman Sayısı
Minibüs Şoförü	15
Deri Model Makineci	15
Makineci (Dikiş)	13
Düz Dikiş Makineci	12
Bakım Ve Onarım Elektrikçisi/Endüstriyel Bakım Ve Onarımcısı	8
Diğer Motorlu Araç Sürücüleri	5
Elektrik Teknikeri	5
Aşçı	3
Baskı Operatörü - Tekstil (Nezaretçi/Ustabaşı)	3
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	2

Muş ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 15 kişi ile Minibüs Şoförü ve Deri Model Makineci meslekleri yer almaktadır. Bu mesleklerin ardından sırasıyla 13 kişi ile Makineci (Dikiş) ve 12 kişi Düz Dikiş Makineci meslekleri gelmektedir.

Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Muş ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yüzde 100 ile bu meslekte işe Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. İkinci sırada ise yüzde 97,9 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Türkiye geneli 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin TGÇM nedenleri dağılımında ilk sırada yüzde 85,5 ile bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması yer almaktadır.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için talep edilen beceri ve tecrübeye sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Her ay düzenli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından gerçekleştirilen İktisadi Yönelim Anketleriyle imalat sanayinde yer alan firmalardan gelecek 3 aylık döneme ilişkin istihdam beklentileri derlenmektedir. TCMB'nin bu kapsamda her ay yayınladığı istatistikler ise yalnızca imalat sektörü ve ülke geneline ilişkin bilgi vermektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları ise işverenlere bir yıl sonrası için öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlemektedir. Ayrıca istihdam özelinde, teknolojik değişim ve dönüşümün işverenlerin buldukları sektöre gelecek 10 yılda nasıl etki edeceği de İPA ile işverenlere sorulmaktadır. İPA verilerinden elde edilen bilgilerle 17 sektör için Türkiye geneli ve il düzeyinde raporlar düzenli olarak her yıl yayımlanmaktadır.

Bu bölümde Muş ilinde 2023 Yılı araştırma dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i çeşitli mesleklerde net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde net istihdamın artacağını düşünen işyerlerinin oranı 22,8 seviyesindedir. Öte yandan bazı meslekler için net istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 ve Muş ilinde ise yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı

Sektör	Net Değişimi	İstihdam	Net İstihdam Değişim Oranı
İmalat	691		17,0%
Toptan ve perakende ticaret	96		5,1%
Ulaştırma ve depolama	60		6,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	25		7,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	21		80,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	20		26,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10		1,3%
İnşaat	6		0,9%
Genel Toplam	930		9,8%

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde bir yıl sonrası için (14 Temmuz 2024) istihdamın yüzde 3,3 oranında artacağı beklenmekte olup Muş ilinde ise bu oran yüzde 9,8 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam artışı 691 kişilik artış ile imalat sektöründe beklenmektedir. İkinci sırada ise 96 kişi ile toptan ve perakende ticaret sektörü gelmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı yüzde 80,8 ile Gayrimenkul faaliyetleri beklenmektedir. İkinci sırada ise yüzde 26,0 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler beklenmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net Değişimi	İstihdam
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	523	
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	148	
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	132	
Hizmet Ve Satış Elemanları	61	
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	37	
Profesyonel Meslek Mensupları	23	
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	6	
Yöneticiler	0	
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	
Genel Toplam	930	

Muş ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grupları Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubudur. 14 Temmuz 2024 tarihine kadar en düşük istihdam artışı beklenen meslek grubu ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubudur.

Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Minibüs Şoförü
Düz Dikiş Makineci	Market Elemanı
Beden İşçisi (Genel)	Baş Mühendis
Deri Model Makineci	Pazarlamacı
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	-
Bambu Mobilya İmal İşçisi	-
Konfeksiyon İşçisi	-
İnşaat İşçisi	-
Bant Elemanı	-
Tekstil Konfeksiyon Teknisyeni	-

Muş ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci (Dikiş), Düz Dikiş Makineci meslekleridir. Pazarlamacı, Baş Mühendis, Market Elemanı meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslekler olarak belirtilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2023 yılı Haziran – Temmuz aylarında saha çalışması gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında, ilimizde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ile istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması amacıyla Muş İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda işverenin son bir yıl içinde eleman temin etmekte güçlük çektiği meslekler ve nedenleri tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hazırlanan raporun işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. TÜİK tarafından her ay yayımlanan ve Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin sonuçları içeren istatistikler, işgücü piyasasının arz yönüne ilişkin temel bilgi kaynağı kabul edilmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il düzeyinde işgücü verisi yayınlamamaktadır. 2014 itibarıyla TÜİK'in yayınladığı işgücü istatistikleri içinde yalnızca yıllık bazda bölgesel veriler yer almaktadır. 2022 yılı TÜİK verilerine göre TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)) bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 19,2 düzeyindedir. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Muş ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan kişilerin önemli bir bölümü vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip kişilerdir. İlimizde mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı ile birlikte bazı sektörlerde kalifiye eleman temininde de sıkıntı yaşanmaktadır. Bir çok işveren, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanabilmesi için İŞKUR'un aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan eleman temininde güçlük çekilen mesleklere göre yapılacak çalışmalarla kurs ve programların planlanması istihdamın arttırılmasına yardımcı olacaktır.

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre araştırma kapsamında yer alan işyerlerindeki toplam çalışanların içinde erkeklerin payı yüzde 69,9 iken kadınların payı ise yüzde 30,1 olarak tespit edilmiştir. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın istihdamındaki yoğunluk sektörler arasında farklılık göstermektedir. Muş ilinde kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör eğitim sektörüdür. Ülkemizde kadın çalışan oranının diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler eğitim ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerde belirli bir eğitim düzeyinin üzerinde eğitime sahip kadınların istihdam edilme şansı daha yüksektir.

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında düşük seviyededir. Kadınların işgücüne katılımının artması, kadınlara yalnızca ekonomik bağımsızlık kazandırmamakta, aynı zamanda sosyal hayatta daha etkin olmalarını sağlamaktadır. Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadın istihdamı teşvik edilmelidir. İş ve aile

yaşamı dengesinin sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemeler öncelikli olarak hayata geçirilmelidir. Kadınların eğitim seviyesinin artırılması, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların mesleki eğitim kurslarından yararlandırılması, kadın istihdamına yönelik teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilere ait işyerlerinde kadın istihdamının diğer işyerlerine kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önem arz etmektedir.

Muş ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın iş arayanların kayda değer kısmı nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aramaktadır. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde gelişim göstermelerine bağlıdır.

2023 yılında Muş ilinde aktif işgücü piyasası programları kapsamında 81 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan toplam 926 kişi faydalanmıştır. İŞKUR tarafından açılan kurs ve programlar yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırmaktadır. Bunun sonucunda da yararlanıcıların istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

İŞKUR'un emek piyasalarındaki etkin rolü oldukça önemlidir. Aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak yeni bir meslek kazanmaları veya varolan mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanmaktadır.

Muş ilinde 20 ve üzeri istihdama sahip işyerleri içerisinde istihdamda öncü sektörler imalat, inşaat ile toptan ve perakende ticaret sektörleridir.

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırmasının uygulandığı Haziran-Temmuz döneminde 15 işyerinde 40 açık iş tespit edilmiştir. Muş ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 40 kişilik açık işin 21 kişilik kısmı Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin nispeten yüksek olduğu diğer sektörler ise inşaat ve imalat sektörüdür.

Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerleri içinde açık iş bulunan işyeri oranı yüzde 8,8 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyerlerinin içinde; aradıkları elemanlar için talep edilen asgari eğitim düzeyine "Genel Lise" cevabı veren işyerlerinin oranı Muş ilinde yüzde 52,5 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri incelendiğinde, İşverenlerin istedikleri elemanları bulmakta yaşadıkları zorlukların en fazla bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması nedeninden kaynaklandığı görülmektedir. Ülke genelinde son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının veya Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında yer alan işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen “İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 21,1’i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde istihdamın artacağını düşünen işverenlerin oranı yüzde 22,8 seviyesindedir. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 iken Muş ilinde yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi, Ukrayna-Rusya savaşı başta olmak üzere bölgemizde yaşanan savaşlar, Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, ekonomilerde yaşanan arz talep dengesizliği ve enflasyonist baskılarla birlikte olağanüstü bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde sosyo-ekonomik kırılganlığın dünya genelinde arttığı gözlenmektedir. Pandemi döneminde yaşanan gelişmeler, yeşil dönüşüm, dijitalleşme ve son yıllarda hızla gelişen teknoloji, üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler oldukça hızlı değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi, etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitim ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde istihdamın önemli bir aracı olarak görülen esnek çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli esneklik kavramının daha fazla gündemde yer almasını sağlamaktadır. Aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarıyla, güvence-esneklik dengesi de gözetilmelidir. Yaşam maliyetlerinin sürekli olarak yükseldiği bir dünyada, istihdamın ve gelirin sürdürülebilirliği için esnek çalışma modellerinin de güvenceli hale getirilmesine yönelik dönüşüm zaruridir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2023, 02 02). *Aylık Sigortalı İstatistikleri (Ekim 2023)*. SGK Web Sitesi: <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2023, 02 02). *İktisadi Yönelim Anketi ve Reel Kesim Güven Endeksi (Ocak 2024)*. TCMB: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579/%C4%B0YA-Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579-oQ.qOaG> adresinden alındı

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 02 02). *2022 Yılı İşgücü İstatistikleri*. TÜİK: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390> adresinden alındı

Türkiye İş Kurumu. (2012-2023). İl Düzeyinde İstatistikler. *İdari Kayıtlar*. Türkiye: İŞKUR.

Türkiye İş Kurumu. (2023, Haziran-Temmuz). 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Verileri. Türkiye: İŞKUR.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2023, 02 02). *Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2023*. ILO: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_871016.pdf adresinden alındı

EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
İŞYERİ BİLGİ FORMU

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörel bazda ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1. Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup gizliliği, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. İlgili Kanun uyarınca şahsınıza ait bu bilgiler idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistiki maksadı dışında kullanılamaz.
2. Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içerisinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 17.901 TL (onyedibindokuzyüzbirlira) İdari Para Cezası verilir.
3. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. Bu maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri Bilgi Formunun işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe yetkilileri tarafından doldurulması gerekmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No
İşyerinin Yasal Unvanı

Lütfen işletmenin güncel e-posta adresini yazınız. (Zorunlu)

Soru formunu cevaplayanın unvanı:

- İşyeri sahibi/ortakları
- Genel müdür/CEO/işletme sorumlusu
- İnsan kaynakları müdürü/sorumlusu
- Muhasebe müdürü/sorumlusu
- Diğer

İşyeri ile İlgili Bilgiler:

İşyeri ile İlgili Bilgiler	Evet	Hayır
a) İşyerinizde ihracat yapıyor mu?		
b) İşyerinizde Ar-Ge* çalışması yapıyor mu?		
c) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapıyor mu?		
d) İşyerinizde kısmi (<i>part-time</i>) çalışma yapıyor mu?		
e) İşyerinizde uzaktan çalışma yapıyor mu?		
f) İşyerinizde E-Ticaret (<i>internet üzerinden</i>) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor mu?		
g) Engelli personel istihdam ediyor musunuz?		

1) Gelecek bir yıl içinde ilinizde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 2'ye geçiniz. Hayır ise, soru 3'e geçiniz.)

Evet ()

Hayır ()

*AR-GE: Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2) Yatırımın türünü belirtiniz.

- İlave Yatırım () Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs. alımı veya kiralanması
 Teknolojik Yatırım () Mevcut makine, teçhizatın, bilgi sisteminin teknolojik olarak yenilenmesi
 Stratejik Yatırım () İşyerinin verimliliğini ve kârlılığını artırmak için yürütülecek her türlü AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
 Diğer ()

3) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

- Evet () 4. soruya geçiniz. Hayır () 5. soruya geçiniz.

4) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Eleman Temini ()
 İşbaşı Eğitim Programları ()
 Nakdi Ücret Desteği ()
 Mesleki Eğitim Kursu ()
 Kısa Çalışma Ödeneği ()
 Danışmanlık ve Yönlendirme ()
 Teşvikler ()

5) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim. ()
 İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ()
 İŞKUR İnternet sitesi kullanışlı değil. ()
 İŞKUR'da aradığım nitelikte eleman bulamadım. ()
 İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ()
 İŞKUR hizmetlerinden memnun kalmadım. ()
 Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ()
 Diğer ()

6) İşyerinizde toplam kaç çalışmanız bulunmaktadır?

Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM I-AÇIK İŞLER

7) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet () 7.1. soruya geçiniz.

Hayır () 8. soruya geçiniz.

7.1) Eleman aranan meslekler

Eleman Aranan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi	Açık işinizdeki yaş kriterinizi belirtiniz.	Açık işiniz için cinsiyet tercihinizi belirtiniz	Açık işinizde engelli personel çalıştırmak ister misiniz?	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler *			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? **						
						1.	2.	3.	1.	2.	3.				
		1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	1. 15-24 2. 25-34 3. 35-44 4. 45 ve üstü 5. Yaş önemli değil	1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	a) Bilgisayar kullanımı b) Analitik Düşünebilme c) İletişim ve ifade yeteneği d) İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü e) Sorun çözme ve inisiyatif alabilme f) Takım çalışması g) Yabancı dil h) Yeterli mesleki / teknik bilgi i) İş tecrübesi j) Fiziki ve bedensel yeterlilik k) Programlama dili bilgisi				a) Akaraba - Eş Dost b) Gazete - İlan, vb. c) İnternet - Sosyal Medya (işyerinin internet duyurusu) d) İŞKUR e) Kendi Çalışanların Aracılığıyla f) Özel İstihdam Büroları (iş bulma siteleri)					

*Önem derecesi EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır.)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1, EN FAZLA 3 tanesini işaretleyiniz.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM II – 1 YIL SONRA (14 TEMMUZ 2024 TARİHİ İTİBARIYLA) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

8) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	8.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	9. soruya geçiniz.

8.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

9) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	9.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	10. soruya geçiniz.

9.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM III - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

10) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet () 10.1. soruya geçiniz.

Hayır () 11. soruya geçiniz.

10.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri, bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısı ile nedenlerini belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni*								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM IV – GELECEĞİN MESLEKLERİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

11) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslekler (*Geleceğin Meslekleri*) nelerdir? (sıklıkla talep ettiğiniz değil, sektörünüzde ileride öne çıkacak mesleği yazınız) (*İsteğe bağlı*)
(.....)

12) İşyerinizi dijital dönüşüm (bir işletmenin iş akışlarına dijital teknolojinin entegre edilmesi süreci) kapsamında nasıl değerlendirirsiniz?

İşyerimde internet, bilgisayar dâhil herhangi bir teknoloji kullanmıyorum. ()

İşyerimde temel teknoloji araçlarından (internet, bilgisayar) faydalanıyorum. ()

İşyerimde çoğu iş ve işlemler dijital (elektronik) ortamda gerçekleştirilmektedir. ()

İşyerimde iş ve işlemlerimde bulut bilişim, büyük veri, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik, nesnelerin interneti ve 3D (üç boyutlu) yazıcılar gibi araçlarından en az birini kullanıyorum. ()

13) Son bir yıl içerisinde işyerinizde dijital dönüşüm kapsamında gerçekleştirdiğiniz ilerleme düzeyini belirtiniz.

İlerleme kaydedilmedi. () (14. soruya geçiniz)

Kısmen ilerleme kaydedildi. () (15. soruya geçiniz)

İlerleme kaydedildi. () (15. soruya geçiniz)

14) İlerleme kaydedememe sebebiniz nedir?

(.....)

15) İlerleme kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleriniz nelerdir?

(.....)

16) Dijital dönüşümün işyeriniz için önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet () (17. soruya geçiniz)

Hayır () Anketimiz tamamlanmıştır. Teşekkür ederiz.

17) İşyerinizde dijital dönüşümün en çok hangi alana katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Ürün Kalitesi () (İhtiyaçları ve beklentileri karşılayabilme.)
Üretim Verimliliği () (Üretim sürecinde kullanılan kaynaklardan etkin yararlanabilme.)
Üretim Esnekliği () (Değişen üretim tekniklerine ve yeni ürünlere uyum sağlayabilme.)
İnovasyon/Yenilik ve Ürün Geliştirme () (Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)
Nitelikli İstihdama Erişim ()
Müşteri Hizmetleri/Satış Sonrası Hizmetler ()
Rekabet Gücünün Korunması/Artırılması ()
Satış ve Pazarlama ()
Muhasebe ve İnsan Kaynakları ()
İş Sağlığı ve Güvenliği ()
Lojistik/Taşımacılık ()
Denetim/İzleme ()

18) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında önemli gördüğünüz beceriler nelerdir? Önem derecesine göre en az 1 tanesini 1. en önemli olacak şekilde sıralayınız.

- İnovasyon/Yenilik () (Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)
Analitik Düşünme/Akıl Yürütme ()
Teknolojiyi Kullanma Becerisi ()
Kordinasyon ve Zaman Yönetimi ()
Dijital Okuryazarlık ()
Programlama ve Planlama ()
İçerik, Ürün ve Hizmet Geliştirme ()
Veri Analizi ()

19) İşyerinizde varsa dijital dönüşüm alanında çalışanların mesleklerini belirtiniz. (İsteğe bağlı)
TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.

Diğer (.....)

20) İşyerinizde dijital dönüşüm alanında eleman ihtiyacınız varsa mesleklerini belirtiniz. (İsteğe bağlı)
TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.

Diğer (.....)

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

21) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında aşağıda yer alan hangi alanların geliştirilmesine daha çok ihtiyaç duyulmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

Yapay Zekâ () (Bilgisayar ile ilişkili bir sistemin insan davranışları sergileyebilmesi.)

Büyük Veri () (Çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin işlenebilir duruma getirilebilmesi.)

Nesnelerin İnterneti () (Nesnelerin birbiriyle ya da daha büyük sistemlerle bağlantılı olması.)

Bulut Bilişim () (Diğer kullanıcılarla dijital verileri paylaşma imkânı sağlayan bilişim hizmeti.)

Siber Güvenlik () (Dijital kaynakları kötüye kullanımdan koruyabilme.)

Sanal Gerçeklik ()

Uygulama Geliştirme ()

Dijital Okuryazarlık ()

Sistem/Ağ ()

Veri Analizi ()

İş Analizi ()

Diğer (.....)

Herhangi bir alanın geliştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. ()

22) Dijital dönüşüm sonucunda mevcut istihdamınız nasıl etkilendi?

Arttı ()

Değişmedi ()

Azaldı ()

23) Dijital dönüşüm ile birlikte sektörünüzde istihdamın azalacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz.

(.....) **TMS Eklenecek.**

2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.